

Cynické fantazie – křtiny [a objevení červí díry Krakatit – Zličín]

I. Jak mi teklo do bot

Nikdy jsem nekřtil knihu.

Křtili jste někdy knihu? Já tedy ještě ne. Když jsem nastupoval do vlaku mířícího na Smíchovské nádraží, pocítoval jsem nejistotu. Ale ano, to je přece normální, pocítovat nejistotu. Jenže já měl ještě pocit, že mi teče trochu do bot. Teď si jistě říkáte, kde jsem k tomu pocitu přišel. Nuže, to je velice jednoduché. Jelikož všude jezdím autem, neuvědomil jsem si, že již minulo teplejší období roku a že bych měl vyměnit obuv. Navíc při přechodu louky směrem k našemu slavnému nádraží (točila se zde finální scénka Svatební cesty do Jiljí) se projevil podstatný nedostatek mojí levé botky. Měla děravou podrážku... Za chvíli jsem měl mokrou i ponožku a každý krok, který jsem učinil postiženou nohou, vydal zvuk, za jakého se obvykle pohybuje po souši vodník Čochtan, případně jeho zelení kámoši.

Ve vlaku bylo teplo, voda z boty zase vytekla.

Prostě paráda...

II. Baťa

Následující cestu jsem naplánoval tak, aby vedla přes prodejnu obuvi na Koňském trhu. Tam jsem vybral boty ve slevě a kvalitní ponožky. Spojil jsem tím „nepříjemné s užitečným“, neboť moje pracovní obuv je již poněkud po zenitu. Pořídil jsem nové lakýrky a příjemné ponožky, napuštěné aloe vera.

Autor Milan Štajer s Jarkem a Janou Rečkovými (foto J. Kovanic)

Při placení jsem poněkud zazmatkoval, neboť jsem vytáhl z kufříku peněženku, z té vyndal baňakartu a platební kartu, načež jsem peněženku opět zavřel do kufříku. Po provedení transakce jsem se značně vyděsil, neboť mi zůstala v ruce baňakarta, platební karta a peněženka někam zmizela. Ztropil jsem paniku, paní pokladní hledala šrajtofli, já jsem hledal šrajtofli, ale nakonec mě napadlo otevřít kufřík, načež jsem zjistil, že peněženka skončila zabouchnuta v kufříku.

Bylo mi trapné vysvětlovat prodavačce, že bych se v tomto svatostánku obouvání velmi rád rovnou přezul do nových bot a staré schoval do krabice (budou se ještě hodit), a tak jsem odešel v mokrých botech, že si je přezuju někde jinde.

No prostě paráda...

III. Záchodky na Můstku

No vida. Stál jsem před tím obuvnickým chrámem (který

byl donedávna ukázkou čistého funkcionalismu, stejně jako všechny baťovské obchody z baťovské éry, leč v současnosti vypadá jako běžná trapná kancelářská budova), přišlo, měl jsem mokrý v botech a v červené krabici botky nové, i ponožky nové, pěkně suché, jenže kde si je about, aby to nepůsobilo trapně?

Dokončení na straně 8

OBSAH

Cynické fantazie – křtiny

Čtenářův průvodce po Interkomu

Předplatné

Dinocon

Hvězdný bulvár

Michal Hvorecký o Václavu Havlovi

Jak jsme v Miláně navštívili U. Eca

Literární Rorschachův test

Trudi Canavanová: Sonea

PAF 2011 (Přebor autorů fantastiky)

1 Všichni se tam sejdeme

2 Miroslav Žamboch: Visio in extremis

2 Prohra v Kulhánkově ringu

2 Rodina nikoli na black listu

3 Přízraky, zázraky a spol.

6 Pavel Kosatík: Čtení a psaní o Češích

7 Richard K. Morgan – Varianta 13

9 Ne tak úplně šťastné číslo

10 Vánoční e-zin Sardenu

10 Statečný ilustrovaný románek

11 Petra Neomillnerová: Hon na lišku

12 Ondřej Doule: Měsíční baroko

12 Křížová výprava a pár strašidel

13 Paolo Bacigalupi: Dívka na klíček

14 Časem s vědou – prosinec

16 Hrozba dostatku

19 Eurocon a SferaKon 2012

20 Eurocon

20 Utekajme, už ide! ... Fantázia

21 Milan Petrák: Skrytá autorita

22

23

26

27

28

30

31

32

32

32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Lednový Interkom tradičně vycházel v únoru jako dvojčíslo, ale přesto, že se ještě nesešlo dost předplatného, vycházíme již nyní, protože dvojčísel jste si užili dost na konci minulého roku. Nicméně jistá podvojnost se v tomto čísle přesto objevuje, přinášíme dva rozhovory, dvě dvojrecenze (na Žambocha a jeho oblíbeného Morgana) a blahopřejeme dvěma sciifickým rodinám k synům, kterými byli obdařeni ve stejný den. Sám jsem naopak zůstal já s Bulvarem, copak se opravdu mimo trojúhelník Ruzyň – Malešice – hospůdka U Kruhu nic neděje?

Oprava, omluva a předplatné IK

V minulém Interkomu jsem vás vyzýval ke kontrole znaku za jménem, ale ten odpovídal stavu předplatného za rok 2011, takže se prosím podívejte ještě na obal tohoto lednového IK, a najdete-li tam za svým jménem ? či !, pak vězte, že jste ještě nezaplátili předplatné nebo toto do vydání čísla ještě nedorazilo.

Takže předplatné i letos činí **dvě stě padesát korun** (číslu 250 Kč, respektive 11 euro). Můžete je poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-), nebo na konto **1938356379/0800** u Čs. spořitelny, IBAN CZ37 0800 0000 0019 3835 6379.

Pokud jste nebyli na Podzimní poradě, můžete poslat i roční klubový příspěvek 400 Kč, já to nějak zadministruji.

Zdeněk Rampas

Dinocon v Pardubicích (20. – 22. 4. 2012), jak na něj

Připomenutí: Dinocon je jednorázový con k oslavě 30 let od prvního Parconu (datum bylo vybráno jako víkend nejbližší původnímu datu. Je hloupé, že se to trefilo do data Porady, ale i kdyby bylo možné to o týden posunout, tak Porada týden před nebo po conu, který je právě pro lidi jezdící dnes na Porady, by také nepotěšila).

Organizace se už pěkně rozbíhá, zájemci o podrobnosti mohou sledovat **Hvězdný bulvár**, zde jen shrnu poslední novinky:

Účast zatím potvrdili Ondřej Neff, Jarda Veis, Marcel Grün, Jaroslav Mostecký, Vlado Riša, Pavel Weigel, Richard Podaný, Františka Vrbenská...

O grafickou stránku conu se postará Václav Houf, který vytvořil plakáty pro ročníky Parconu 1984 a 1985.

Zahraniční hosté Joanna Czaplińska a Piotr Rak.

Zamluvili jsme dva malé hotýlky nedaleko od pardubického nádraží: Staré časy a Penzion City. Miloš Podpěra vyjednal výhodnější cenu, než je za tamní běžný nocleh.

Program Dinoconu se má podobat programu prvních Parconů, čili jen málo přednášek, jen v jedné linii, ale hodně míst k debatám a setkávání. Část vstupného padne na občerstvení, aby se neztrácel čas určený k dinosaurům tlacháním sháněním kafe, čaje a něčeho k tomu. (Niže je cena pro ty, kteří zaplatí do konce února.)

Dále něco stojí konferenční sál a kecací a výstavní sálky. Ubytování je relativně levné, ale tyhle prostory nejsou v ceně. V materiálech by měl být program, „kočasa“, plakát, placka, visačka s opravdu velkými písmeny, aby se lidi poznali :-)

Účastníci platí 800 za ubytování na dvě noci (v tom je i snídaně) a 750 konferenční poplatek (materiály, konferenční prostory a občerstvení). Konto je stejné jako pro předplatné IK. Konferenční prostory omezují velikost conu na 100 účastníků, takže si pospěšte, ať se na vás dostane, první přihlášení nocují v místě konání conu.

Při platbě bankovním převodem použijte variabilní symbol 19822012 (abyste si to zapamatovali a nepopletli to, tak jde o roky 1982 a 2012). Při platbě jiným způsobem uveďte jako variabilní symbol třeba číslo svého telefonu a uveďte to v mailu, který všichni pošlete na milos.podpera@gmail.com, kam napište též, s kým chcete být ubytování, případně za koho platíte, přihlásíte-li se jako skupina, atd. atp.

Miloš Podpěra, Petr Baubín a Zdeněk Rampas

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 1/2012 (273)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

tel. + fax:

v prac. době +420 224 239 645

tel.: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ondřej Doule, Jakub Guman, Grobenius, František Houdek, Boris Hokr, Michal Hvorecký, Rita Kindlerová, Richard Klíčník, Zuzana Lament Kocurková, Pavel Kosatík, Jan Kovanic, Jan Křeček, Roman Lipčík, Pavel Mandis, Dáša Mehešová, Alena Plavcová, Miloš Podpěra, Milan Štajer, Zdeněk Rampas

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 19. 1. 2012

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

...si vzal pod křídla Leoš Kyša, a protože se Leoš v podpaždí hodně potí, vypadl z něho řádně ulepený článek o vás... Text je natolik ulepený, že vás nepustí, dokud ho nedočtete.

Ondřej Jirěš (Pevnost 1/2012)

„OK“ v češtině znamenající stále pouze označení Českých aerolinií...

Jaroslav Jiran (Ikaria 1/2012)

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **8. prosince** – dnes toho mám hodně, začínám cestou k doktorovi, před tím mi zavolal Jarek Mostecký, ale nějaký prudil nás vyrušil dřív, než jsem mu stihl popřát k Vánocům. Pak jedu na Tylovo náměstí k Pavlu Březinovi, kde Ivan Klíma křtí novou antologii staré české SF Ivana Adamoviče *Puls nekonečna*.

Na křest dorazili Vlád'a Kejval za Ikarii XB1, Franta Novotný za sebe, Pavel Mandys za iLiteraturu a já s Michaelou za Interkom. Později se objevila ještě Vilma s děvčaty, ale dorazila až v pět, takže se s Ivanem Klímou minuly a zbytečně vlekla jeho Paměti, které jsem u nich deponoval za účelem autorského podepsání.

Po křtu se s Vilinou a děvčaty vydáváme ke Kristin Olsonové na její knihobraní, já tam tedy hlavně přecházel od knih k chlebičkám, vždy podle toho, kde bylo méně lidí, a pomáhal tak zachovávat dynamickou rovnováhu. Našel jsem ale pár knih od nakladatelů příliš zpodoblých, aby je napadlo poslat recenzní výtisk, takže se trochu rozšíří náš záběr propagovaných titulů. Já jako starý zlatokop jsem nemilosrdně odděloval hlušinu, ale Michaela ještě nemá dost protilátek a musela si připadat jako vosy v cukrárně, líbilo se jí prakticky vše, takže jsme jen stěží pobrali, co si vyhlídla.

Po křtu se s Vilinou a děvčaty vydáváme ke Kristin Olsonové na její knihobraní, já tam tedy hlavně přecházel od knih k chlebičkám, vždy podle toho, kde bylo méně lidí, a pomáhal tak zachovávat dynamickou rovnováhu. Našel jsem ale pár knih od nakladatelů příliš zpodoblých, aby je napadlo poslat recenzní výtisk, takže se trochu rozšíří náš záběr propagovaných titulů. Já jako starý zlatokop jsem nemilosrdně odděloval hlušinu, ale Michaela ještě nemá dost protilátek a musela si připadat jako vosy v cukrárně, líbilo se jí prakticky vše, takže jsme jen stěží pobrali, co si vyhlídla.

Letos přišlo víc lidí s dětmi, takže bylo v malém prostoru tří místností o zábavu postaráno. Kulturním vrcholem bylo harmonikářské vystoupení, ke kterému se přidala i Uršulka obsluhou pravé, pianu podobné klaviatury. Vedle tradiční hostky (a takřka spolupřátelky) Bernie Higginsové jsem, mám dojem, zahlédl i australskou autorku fantasy Isabel Carmodiovou, a asi po dvouleté pauze se objevil Geňa z Arga s Alenou.

● **10. prosince** píše Přemek Houzvička: hlásím přírůstek do skyfystické obce: Ondřej se narodil dnes 10. 12. v 21:06. Měří 58 centimetrů a váží 4,55 kilogramů. Maminka i souseď jsou v naprostém pořádku! A ve stejný den se u Talašových dočkali syna Kristiána, ten váží 3,36 kg a měří 49 cm. **Všem zúčastněným ze srdce blahopřeje celá redakce.**

Já se v tak slavný den léčil z chřipky, takže jsem se nedostal ani na poslední Cellindřino pěvecké vystoupení.

● **11. prosince** se nám po takřka nekonečné době podařilo svolat VUMScon, ale zato do nového domu Ivana Hraníčky v Ořechu. Cestu našel i Lád'a Dvořák s přítelkyní Šárkou a jejich štěnětem. Rámišovi se seznámili se svými budoucími skorosousedy. Petr s Inkou se odvážně vydali ze Stodůlek pěšky, ale nakonec byli rádi, že jsme na ně narazili, když nás Ivan přivázel z Ruzyně. Ukázalo se, že z toho Ořechu je to k nám skoro stejně daleko jako k metru. Probrali jsme, co se asi za dva roky, po které se nám nepodařilo dorazit na jedno místo, semlelo, bohužel Roman měl koncert, takže chyběl zástupce mladší generace. Ale i tak jsme se zakecali do té míry, že nám upláchl bus a museli jsme k rozvozu domů využít služeb AAA.

● **12. prosince** si užívám radostí našeho zdravotnictví, po hodíně čekání na chodbě a půlhodině utrpení v ordinaci volám Leonidovi Křížkovi, že bych se stavil pro nějaké knihy Elkapressu, leč to už zase musel někam (k doktorům) on. Tak jsem se s Michaelou, jako s doprovodem, vydali k Vilmě, která nám poskytla všestrannou pooperační péči a vyvázila svou pozitivní energii přestálé útrapy. Nicméně i tak jsem raději (preventivně) vynechal večerní RUR.

● **13. prosince** obesílám autory Cynických fantazií, jestli by neměli čas na křest knihy těsně před Vánoci.

● **15. prosince** u Kruhu vůbec nebylo zakouřeno, pravda, v hlavním sále bylo o trochu méně lidí, ale zdá se, že na to, aby se z příjemného podniku stala plynová komora, stačí jen pár živých komínů. Vydržel bych i déle, ale spěchal jsem ještě do Krakatitu² domluvit křest příští středu a také jsem tam měl schůzku s Cellindrou.

● **17. prosince** propukají tradici SciFi Vánoce u Čermákových, sešlo se nás méně než jindy (z Plzeňáků dorazil jen Dáreček a u Klímových jsou nemocní), ale jídla bylo stejně jako loni, takže bylo třeba opravdového gurmánského hrdinství. Dorazil Peťo Pavelko (stále ho zlobí záda), Pagi (tomu nějak zachutnalo víno, následkem čehož nás obšťastnil několika přednáškami o Jiřím S. Kupkovi a jeho Hlavním muži světa), samozřejmě Dáreček, který, aby neporušil zákaz dávání dárků, tak nám všem dal, nikoli daroval, úžasně pomůcky na balení vánočních balíčků, a samozřejmě Tiší Čermákové Honza a Jolana. Vánoce jsou zkrátka tu.

● **18. prosince** zemřel Václav Havel (*5. 10. 1936). Více o něm Michal Hvorecký na straně 7.

● **19. prosince** odpoledne jsem spojil návštěvu Vánoční výstavy v Betlémské kapli s cestou ke Zdeňkovi Pobudovi do Epochy. Neměl samozřejmě moc času, tak jsme se domluvili, že se sejdeme mezi svátky, a alespoň jsem nabral recenzní výtisky.

Pak jsem se vydal do RUR, kde bylo lidí jak před Vánoci, Bě dotáhla tradiční Avon nákup pro Michaelu, Honza Vaněk jr. radil v otázce encyklopedie fantasy, Honza Macháček mě upozornil na zajímavé kosmické anime, jméno jsem stačil zapomenout.

Ivan Adamovič (foto Vlád'a Kejval, strojem Vlada Riši, galerie Fantazie)

● **21. prosince** ráno ještě nemám knihy na křest Cynických fantazií, začínám se obávat jak o křest, tak o pana nakladatele. Naštěstí Filip v Čáslavské a Pavel z Londýnské půjčili za svých zásob, co mohli, a tak se po páté v Krakatitu dostalo po knize na ilustrátorku Kristýnu Benediktovou a autory, kterým jsem dlužil výtisky. Tuším, že jako první se objevili Honza Poláček a Milan Štajer, ten svou dobrodružnou pouť na křest popsal na straně 1. Pak se objevil Jarda Houdek, Petr a Inka Hanušovi, a Eva Hauserová se zprávou, že dorazí i Cyril Simsa. Podpořit nás přišli i Jolana, Vilma a Sanča a Tomáš Kropáček.

Bohužel František Novotný se zrovna stěhoval a Milan Petrák někde úpěl na dovolené, ale mám za to, že kdybychom křest odložili, víc by se nás už nikdy nesešlo.

Po mém proslovu:

Křest Cynických fantazií (v předvečer Slunovratu)

Vážení přátelé, děkuji vám, že jste sem vážili cestu, a když už jsem v tom děkování, vyjádřím své díky všem, bez nichž by tato kniha nemohla vzniknout:

Předně děkuji jejím autorům, jednak za povídky, ale také za trpělivost, s jakou roky čekali na vydání knihy;

autorům rovněž děkuji za krásné gesto, s nímž se vzdali honorářů ve prospěch dětí Marty Šrámkové, která se bohužel dnešního dne nedožila.

Zvláštní dík si zaslouží Hanina Veselá a Milan Petrák, kteří s nápadem sestavit tuto antologii přišli.

Specificky a mnoha způsoby se o knihu zasloužil Honza Kovanic, vedle povídky, kterou přispěl, se staral o propagaci knihy na Parconu 2010 v době, kdy vydání vůbec nebylo jisté, a napsal na ni také první recenzi.

Ondřej Hercovi vděčíme za teoretické zastřešení textu, Kristýně Benediktové za krásné vnitřní ilustrace a Milanu Fibigerovi za úžasnou obálku.

Dík si samozřejmě zaslouží i nakladatelství Millennium Publishing a Petr Svoreň zvláště.

A Krakatit a Darion, že nám poskytl místo a čas k dnešnímu setkání. Na knihu napsala pro XB1 recenzi i Františka Vrbenská, pro Knižní svět o ní pohovoří Ivan Adamovič.

Historie Cynických fantazií je dlouhá. První povídky shromáždili Hanina Veselá a Milan Petrák již v roce 2007.

Knihy měla původně vyjít v nakladatelství Triton, ale potom, co dopadla krize, projekt padl za oběť úsporným opatřením.

Nějakou dobu jsem pak knihu nabízel různým nakladatelstvím, až to pár autorů nevydrželo a dezertovalo. Nakonec jejich povídky vyšly v edici Pevnost a dotýční se dnes asi drží za

nos, protože za cenu, že jejich dílka vyšla asi o půl roku dřív, si zavřeli možnost publikovat v této krásné a mohu říci i reprezentativní knize.

Asi před rokem jsme se s Petrem Svoreněm dohodli, že knihu vydá v Millennium Publishing, a bylo třeba rychle zaplnit mezery, které vznikly v konceptu Hany a Milana. To probíhalo trochu jako na vojně, nejdřív se spěchalo, aby se pak zase čekalo. Závěrečné čekání pak samozřejmě zase skončilo spěchem čtyři dny před vydáním knihy. Nicméně se domnívám, že jen málokdo dokáže odhadnout, které povídky z naší antologie jsou za ty čtyři roky už starousedlíci a které takřka nováčci a výsledek že stojí za všechny přestálé strážně.

následoval docela příjemný večírek.

● **22. prosince** nejsem u Kruhu první, naše pozice již hájila Edita, a pak se přihrnula Zira s krabicí knih, pravděpodobně se zvala autory pro odběr výtisků. Když dorazil Vlád'a Němec a Jiřina, už jsem musel běžet, jen jsem se s Jiřinou domluvil, že mi mezi svátky dodá CKČ za několik posledních let.

● **30. prosince** jsme se s Michaelou cestou na výstavu Rokoková Praha (nebo tak nějak) v Clam-Gallasově paláci zastavili u Zdeňka Pobudy v redakci EPOCHY s rukopisem románu Poslední hlídka Toma Petráska.

Zdeněk měl chřipku a snažil se knihu podstrčit spolupracovníkům, ale nakonec se začel (kdyby se raději pořádně vypotil) a druhý den už byl rozhodnut román vydat.

V příloze Lidových novin vyšel velký rozhovor s Pavlem Kosatikem, neodolal jsem a najdete jej na straně 16.

● **31. prosince** si užíváme Silvestrovský večírek u Klímových. Dorazili jsme okolo čtvrté jako první, Vilma a spol. se právě vrátili z procházky po místních přírodních i architektonických pamětihodnostech, a tak jsme si s Alžbětou a Hedvikou užili

krájení ovoce do čokoládového fondue. Pak se postupně objevili Ekovi, Viktor s Haničkou a už čiperně běhajícími Danielem, Honza Vaněk jr. s Libou, Vladan s Věrou a bubačkami, a podařilo se přijít i Sanče Fülle, která stále ještě není fit.

Intimní kroužek patnácti nejbližších (Jolana a spol. byli mimo Prahu), + osm dětí, aby nebyla nuda a ticho, nezvládl nával Vilminy pohostinnosti štědře podpořený spoustou dobrot, kterou dopravili hosté, takže bude nutné brzy na Silvestr navázat.

● **2. ledna** jsem zašel oslavit do celkem příjemné restaurace Pod Vyšehradem Netopejrovu narozeniny. Karel tam už seděl se svým bowlingovým týmem Srdce na dlani Lenkou a Michalem, Martinem, který se mu stará o počítače, a se sousedy z domu.

Od sousedního stolu mě zdravít Ritchie, který tam s nějakou paňanskou partičkou kalil Shadowrun, ukázalo se, že v ní sedí i autor obálky Pramloka Delarock, který na oslavu zapomněl a byl zde jen šťastnou náhodou. Taky to od Karla schytil.

Pak se ještě ukázal Robert Rameš s Janou, kterou jsem neviděl od nějakých hodně prastarých Festivalů fantazie.

● **3. ledna** zemřel Josef Škvorecký (*27. 9. 1924), už v roce 1958 v literární revue **Světová literatura** uveřejnil seriál o populárních žánrech Marsyas USA, kde vedle detektivky a komiksu pojednával i o SF, kapitola o science fiction byla asi prvním textem o moderní SF, který u nás vyšel. V roce 1962 byl členem poroty první soutěže o SF povídku v Československu. Akademie SFFH ocenila v roce 1999 jeho celoživotní práci zvláštní cenou.

● **4. ledna** dopoledne píše Vilma na NYX:

V lednici je obří flák masa od Mileny s Edou s platností do osmého, v mrazáku zmrzlina od Líby, za oknem vánoční pudink; a ještě tu máme různé další zásoby (sýry třeba, včetně směsi na fondue). Byla by tu vůle a energie na grilovací posezení? V pátek šestého?

Ted' jsem ještě ke své hrůze objevila na terase (využívané v tuto roční dobu jako lednice) pixlu nakládaného hermelínu a druhou s utopenci... Musíme najít nějaké oběti, kterým to nanutíme, abychom netloustli dál úplně sami...

Večer organizační schůzka k Dinoconu, jen já a Albert, Pražák se ještě nevyzdravil.

Už chodí předplatné, že bych vydal číslo jedna dřív než v únoru (tedy na konci února, on bývá krátký :-)?

● **5. ledna** konečně jsem dostal na portál Kosmasu první e-knihu, Medvěd od Ládi Dvořáka (www.kosmas.cz/knihy/167466/medved). Večer u Kruhu rozdává Vlado Riša autorům první letošní lkarii XB, byla tam i Jana Rečková. Já jsem si zapsal jména přítomných dinosaurů, kteří chtějí být ubytováni v místě. Budiž zaznamenáno, že vůbec první se přihlásil Vlád'a Kejval.

Při odchodu jsem narazil na Michala Marčíšovského, který měl v kapse čerstvý Interkom, hned jsem ho požádal o nějaký článek do naší vědecké rubriky.

● **6. ledna** v podvečer na druhý pokus dovezu do Jindřišské z Kosmasu výtisky Cynických fantazií, večer pak došlo na dojížděcí večírek u Klímových, přivedl jsem naň poprvé Jakuba Gumana, když jsme dorazili, velký a malý Eda s Martičkou zrovna vystupovali z auta, ale bez Mileny, ta zpívala v kostele na Jiřího z Poděbrad, později pro ni Vilma dojela k metru.

Bidlo si zhmoždil nohu při nastupování do Elefant City, a pak že je cestování vlakem nejbezpečnější, Sanča si na reprízu Silvestra podruhé netroufla, naopak Ritě se dnešek hodil, Jolana dorazila bez Dany, zato Julie se Sataiem a Tomášem Petráskem. Tomu jsem za tepla řekl dobrou zprávu, že Epoque vydá jeho román Poslední hlídka, řekl bych, že CKČ od té doby nevyplodila nic lepšího.

Asi jako poslední nakonec až z předalekého Ořechu dorazili Tošíko a Ivan Hraníčkovi.

Julii zjevně zachutnala Vilmina mrkev-koriandrová polévka, dala si ji nejméně tolikrát, co já kachno-husí kaldoun, ale bez mých zdravotních následků.

S Ritou Kindlerovou jsem dohodl, že její rozhovor o Kosmic-kém baroku doplníme fotografiemi, viz strana 23.

Rita vyprávěla o svých zkušenostech s překládáním a učení se novým jazykům, o jazycích a vrozené schopnosti a predispozici k jejich učení.

Potom co došlo na uzené, sýrové fondue, nakládaný hermelín, saláty a pomazánky, se Eda jako kuchař vyznamenal skutky nefalšovaného hrdinství, když s pomocí šikovného, deklem opářeného grilu bohužel nepřítomných Rámišových připravil tři kila steaků Vilmou naložených v černém pivu.

Když se k půlnoci počet hostů zmenšil tak, aby se všichni, trochu již zmalátnělí, mohli shluknout okolo jednoho stolu, kde už zpravidla mluvil maximálně jeden, všichni jsme společně zažívali onen pocit pospolitosti, který se dá jen obtížně popsat, zvláště když slovem vládnete tak málo jako já. V této atmosféře pak došlo jak na osobní věci, tak na teologické otázky a luxusní restaurace, jako je Viktorovo oblíbené Prosecco.

Okolo půlnoci se již tradičně zvedl Honza a zamířil do Brna a brzy pak jsme se i my s Mišou vydali do Ruzyně. Asi si před pátečními večírky budu brát dovolenou, abych si více užil jejich popůlnoční část.

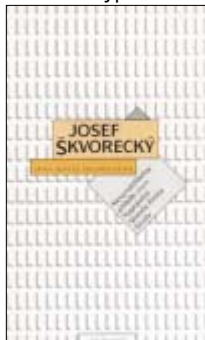
Závěrečná statistika 16 + 5 dětí, tedy zhruba stejně jako na Silvestra, z toho by se dalo odhadnout, že overfood byl tehdy zhruba dvojnásobný.

● **9. ledna** mi Michal Hvorecký a Pavel Kosatík poslali své články. V RUR okolo šesté jen Filip, chmurně zvažující, zda pondělky nezrušit, ale později dorazili Honza Vaněk jr., Honza Macháček, Mirek Hokeš a Jiřina Vorlová s balíkem CKČ.

● **10. ledna** jsem se chystal na oběd s Evou Hauserovou v klamně představě, že mám pět minut rezervy, protože čas na mém PC je synchronizovaný se serverem, který jde o pět minut napřed. Nikdo mi neřekl, že to po mých stížnostech opravili

Foto B. Olšer

Fantastika JŠ

Michal Hvorecký o Václavu Havlovi

Václav Havel to na Slovensku nikdy nemal ľahké. Zatiaľ čo v Čechách bol od konca 60. rokov do istej miery opozičnou osobnosťou, na východ od rieky Moravy zostával veľmi dlho prakticky neznámy. Aj kým sa ešte mohli, jeho hry sa tu sotva uvádzali, jeho samizdaty sa sem dostávali v mizivých počtoch kusov a slovenskí eštbáci ich poznali oveľa lepšie ako intelektuáli.

Prvý raz som jeho fotku videl na televíznej obrazovke v polovici osemdesiatych rokov, kde ho vykresľovali ako vlastizradcu, ktorého Západ rozmaznáva videorekordérmí, hi-fi vežami a astronomickými devízovými sumami. To znelo absurdne aj decku.

Keď sa vo hviezdnej hodine Československa stal Havel prezidentom, bolo dobré, že začal chodiť aj do Bratislavy a do Košíc a inam, a že si do tímu vybral aj veľa dobrých slovenských spolupracovníkov či príslušníkov menších, ktorých je u nás veľa.

Lenže veci sa rýchlo vyvinuli inak, ako si predstavoval. Namiesto občianskej spoločnosti sa vybudovala partokracia, staré štruktúry sa infiltrovali do nových a prevzali významnú časť eko-

na SEČ. :) Odpoledne se u mě pro Kroniky Questaharu zastavil Lukáš Vaníček, který píše diplomku o fanzinech.

● 12. ledna ke Kruhu, pokouším se zjistit, zda někdo zítra nejede na Pivocon, aby Dáreček dostal novou dávku Interkomů, ale asi to nevyjde, Pagi absentuje, ještě se neodchoel.

U Kruhu Vlado Riša, ukázal mi další díl Kroniky karmínových kamenů, tuším se to jmenuje Valdštejnova éra, obálka je méně hrozná než u Prstenu od vévodkyně, a to si ji navrhl Vlado sám. Konečně jsem dal autorák minulého čísla Honzovi Kovaníci, ten nás pobavil, když měl zpočátku na tváři zdravotnickou roušku (komentoval jsem to slovy, že na každém je možné ještě něco vylepšit), pak si ji bohužel sundal, takže krom ohluchnutí hrozila i chřipka nebo alespoň rýma. Pak dorazili Michal Marčíšovský a Vlád'a Němec a začali s Honzou Kovaníkem řešit nějaké mezery v geometrii velkého třesku, takže jsem se vydal k domovu sázet IK.

nomickéj moci, československú vzájomnosť nahradil silnejúci nacionalizmus na oboch stranách, no na slovenskej viac.

Havel už nebol len symbolom zmeny, ale aj prudkého zdravovania, pádu koruny a prepúšťania. Obľúbené slovenské klamstvo je, že Havel konverziou vojenskej výroby položil zbrojársky priemysel a tým aj veľkú časť ekonomiky na kolená, že on naštartoval (doteraz pretrvávajúcu) vysokú nezamestnanosť.

Nedávno som robil rozhovor s Jozefom Uhríkom, bývalým riaditeľom ZŤS v Martine, ktorý sa po revolúcii stal prvým predsedom predstavenstva slovenskej pobočky nemeckej automobilky. Tak som sa ho na to opýtal:

„To je nezmysel. Našu vojenskú výrobu sme zničili a rozkradli sami tu na Slovensku. Navyše to už bol len mýtus, dávno sme nedokázali konkurovať svetu a technologicky sme zaostali. To mi bolo jasné už v osemdesiatych rokoch. Spolupráca s armádou nefungovala. Navyše sa svet politicky a diplomaticky zmenil. Aj Sovietsi už vedeli, že šialené zbrojenie ich položilo na kolená.“

Aj vďaka Havlovi som bol hrdý na to, že som sa narodil v Československu. Jeho Otvorený list Gustávovi Husákovi považujem za jeden z najlepších textov o dobe, v ktorej som vyrastal.

Roku 1975 Havel upozornil, že v dnešnom svete „je systematicky aktivizováno a rozvíjeno to nejhorší v nás – sobectví, pokrytectví, lhostejnost, zbabělost, strach, rezignace, touha osobně ze všeho vyklouznout bez ohledu na obecné následky.“ Na tom sa až do jeho smrti nezmenilo nič, naopak, trend sa posilnil.

Už sa mi ani nechce veriť, že sme mali prezidenta, ktorý počúval Lou Reeda a kamarátil sa s ním, za svoj vzor označoval Franza Kafku a za krédo si zvolil niečo také jednoduché a principiálne zároveň: žiť v pravde. Nech odpočívaj v pokoji!

Michal Hvorecký / hvorecky.sk

● Pátek 13. ledna v Plzni propuká pravidelný Pivocon a v TV se objeví 99. epizoda Big Bang Theory (skvostná epizoda, kterou ocení hlavně ti z vás, které osud obšťastnil dětmi).

Pagi je nějaký chorobný, ale našťastí se mi podařilo kontaktovat Peťu Pavelka, který jede do Plzně hledat úkryt před smolným dnem vlakem, takže po něm posílám Interkomy plzeňskému SFK.

● 15. ledna se u nás zastavila Rita Kindlerová pro Velký slovník lodí a moře, na Knižním veletrhu Svět knihy bude hlavním hostem Ukrajina a Rita překládá povídky z jejího námořnictva. Tak jsem jí hned naprášil i mail na Frantu Novotného, který slovník pro Triton přeložil a již několika překladatelům poskytl cenné rady ohledně námořnické hantýrky.

Večer potvrdila Joanna Czaplínska účast na Dinoconu. Přestávám litovat, že jsem se do toho nechal uvrtat :-)

Zdeněk Rampas

Jak jsme v Miláně navštívili Umberta Eca

O svojí práci jsem zatím nikdy nepsal. Nebyl pro to důvod. Ale věci se změnilly a práce najednou poskytuje materiály k psaní, o které se chci podělit. Na konci září jsem se ocitl v bytě Umberta Eca, za kterým jsme jeli, aby podepsal výtisky svého nového románu *Pražský hřbitov*. A dal rozhovory pro *Víkend MF Dnes* a *Reflexu*.

Miláno jako takové mne neokouzli. Strávil jsem v něm tři dny a celou dobu jsem marně hledal zcela marně genia loci. Ale všechny velké vydavatelské italské domy sídlí právě tady. Také Umberto Eco zde má byt. S výhledem na zdejší pevnost. Byt plný uměleckých artefaktů a knih. Byt, který je nezapomenutelný stejně jako sám autor, kterého považují za jednu z největších kulturních osobností dneška.

Po obědě jsme u něj zazvonili a až v ten okamžik mi došlo, kam že to vlastně jdu. Přivítala nás paní Ecová, moc milá dáma, která nás usadila v obývacím pokoji, který tak trochu připomínal galerii, jen byl o poznání přívětivější. Když se objevil sám Umberto Eco, bylo jen těžko uvěřit, že je mu 79 let. Statný muž plný energie, který o sobě říká, že jeho paměť funguje lépe než kdy dřívě.

Nebyl jsem zde, abych se ho na něco vyptával, od toho tu byly dvě novinářky. Já měl zajistit fotodokumentaci a po skončení nechat podepsat první archy *Pražského hřbitova*, které jsme jako poklad přivezli z Prahy. Ale byl jsem u obou rozhovorů a během co nejdiskrétnějšího focení hltal každé jeho slovo.

Eco je muž nablýskaných bonmotů, kterými oslňuje novináře. Ale došlo i na niternější vzpomínky, o kterých se dočtete ve *Víkendu* a v *Reflexu*. Já budu reflektovat spíše ten zbytek, abych nelezl nikomu do zelí. Spisovatel byl dobře naladěný, i když se při podepisování přiznal, že uklouzl v koupelně a bolí ho pravá ruka, takže sto podpisů pro něj bylo malé martyrium, kterého se ale zhostil s grácií, za což mu bezesporu patří díky.

Seděl ve svém oblíbeném křesle (paní Ecová předem řekla, kde bude manžel sedět), ve kterém si udělal pohodlí, sklouzl do něj a odpovídal. Pochopitelně je obtížné ptát se jej na něco nového, co ještě neřekl, ale mám za to, že se dívkám podařilo získat dostatek materiálů na rozhovory, které stojí za to.

Byt byl světlý a všude byly obrazy a knihy. Zejména knihy. Eco jich má desítky tisíc a v Miláně jich má jen část. Snad neprozradím příliš, když se podělím o jeho poznámku, že je nemá seřazenou podle nějakého ustáleného klíče. Tak nějak ví, kde kterou má. Ovšem po-

kud si jí půjčí někdo z rodiny a nevrátí ji přesně tam, kde ji vzal, je pro něj prý navěky ztracena. To bude asi také důvod, proč jsou knihy v obýváku jenom vyskládané do komínků (včetně *Peanuts*, které ležely navrchu). Kdyby mu je někdo odnesl, nevěděl by, kde je naposledy nechal.

Každý z rozhovorů trval hodinu. Na začátku toho druhého

se na mě podíval a řekl: „Teď nebudu moct říkat to samé, usvědčil byste mne...“ Řekl to v žertu, ale byla v tom cítit i jakási nelibost, spoustu bonmotů mohl hodit pod stůl... Ale to nevadí. Naopak.

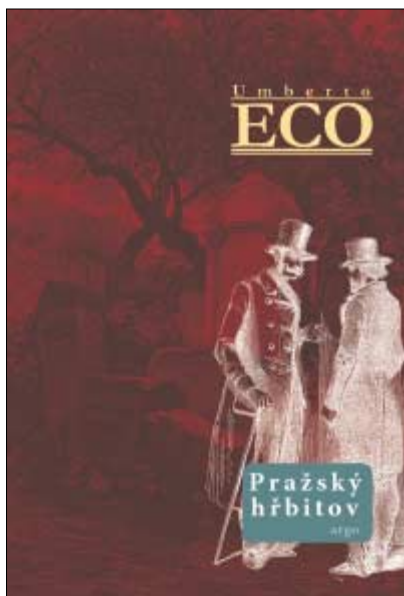
Témat byla celá řada, nejvíce se rozhovory točily kolem jeho nové knihy, ale přišla řeč i na vzpomínky na Prahu roku 1968, na jeho dětství, na jeho vztah k médiím... Všechno se dočtete v *Reflexu* a *Víkendu*. Možná se nedočtete, že celá návštěva působila spíše civilně než formálně, Eco byl doma, žije zde už osmnáct let a cítí se zde příjemně. I to se na rozhovorech bezesporu projevilo.

Já se během nich kradl kolem stěn s uměleckými díly za miliony eur a snažil se najít nejlepší úhel na focení a nejlepší světlo. Byl jsem i svědkem krátké prohlídky bytu, při které ukazoval vzácné tisky nebo dlouhé police svých knih přeložených do všemožných jazyků. To všechno zanechalo dojem, který budu ještě dlouho zpracovávat a o kterém budu nejspíš vyprávět vnoučatům.

Když jsme odcházeli, se všemi se zdvořile a jmenovitě rozloučil. Gentleman každým coulem, i když na něm bylo znát, že dvě hodiny vyptávání jsou až až. Kromě podepsaných archů jsme si odnášeli pocity, které se jen těžko vyjadřují písemně. Každopádně to bylo setkání s žijící legendou.

Richard Klíčnik /

sumarum.wordpress.com

Pokr. ze str. 1

Opět jsem dostal nápad, jak spojit nepříjemné s užitečným, a zamířil do metra na toaletu. Paní byla opravdu profesionálka, snadno jsem si pronajal kabinku za pět korun, kde jsem nepozorován usedl a přezul si mokré boty za suché. Cítil jsem se rázem daleko lépe.

Pak mi došlo, že tu není papír.

Předtím jsem se po něm vlastně ani nesháněl. Hledal jsem jen azyl, kde bych si mohl v klidu přezout mokré boty za suché. Jenže když už jsem tam tak seděl... Proboha, ty reflexy...

...Díky bohu můj kouzelný kuffík obsahoval i noviny...

...Ta paní by přece měla klienty upozorňovat, že si mají papír utrhnout na stojanu vedle umyvadla...

...Jednoduše paráda...

IV. Krakatit

Ve zbrusu nových lakýrkách, s taškou od Baři a kouzelným kuffíkem, o nějaké ty bankocetle lehčí jsem vstoupil do knihkupectví Krakatit. Byl jsem odeslán dozadu a nahoru po schodech. Netušil jsem, že tam někde existuje nějaká taková společenská místnost, kde je možné posedět s psavci, dát si sklenku vína, případně panáčka, byl jsem tedy tímto prostředím příjemně překvapen. Setkávám se se Zdeňkem Rampasem, který mi osvětluje, jak se to má s autorskými výtysky a podivuje se, že doposud nikdo nedorazil. Nafasuji knihy.

V rohu sedí Michael Bronec a proškrťává jakýsi fascikl.

Ptám se člověka za barem, je-li zde k máni nějaké víno. K máni je sudové chardonnay. Objednám si sklenku a zjišťuji, že není vůbec špatné.

Objevují se Rečkovi. Usedáme ke stolu, rozjždí se debata, Jana si na mě matně vzpomíná, je tomu možná přes deset let, co jsme se setkali na literárním víkendu ve Třech studních. Abych pravdu řekl, příliš se nedivím tomu, že mě nepoznala. Vystihne to holou větou. „Lidé se mění.“ Má pravdu. V té době jsem mohl mít o patnáct kilo méně.

Když si objednávám druhou sklenku chardonnay, potkávám ve dveřích Šamana.

Setkali jsme se minulý rok v Českém Těšíně v kavárně Noiva (Avion) při literárním čtení našich věcí z právě „křtěného“ sborníčku Cynických fantazií. Objednávám mu taktéž sklenku bílého.

...No paráda...

V. Autogramiáda

Vytahuji z magického kuffíku inkoustové pero a škemrám o podpisy. Objevuje se paní Eva Hauserová, Ingrid Jelínková (Hanušová), Petr Hanuš, Jan Poláček, Cyril Sims a Jaroslav Houdek. Všechny oběhnu a nechám si podepsat knihu, sám rozdám své podpisy, taktéž učiní i ostatní, prohodíme pár slov, zejména jak s tím nikdo moc nepočítal, že tahle kniha někdy spatří světlo světa.

Pan Rampas nechá rozlít láhev tuzemského sektu, pronese projev. Kniha se nepolévá alkoholem, neboť by se zničila. Postačí přípítek. Polévat knihu čímkoliv je barbarství.

Přichází ještě několik osob, ale nevím, kdo to je.

Rozjždí se bouřlivá debata s Jenem „Nevinné dítě“ Kovanicem. Do toho přicházejí moji dva přátelé, kteří mě přišli psychicky podpořit. Opět obhám kolečko a škemrám ještě o podpis do jejich výtisku.

Objevují se obložené chlebičky, ke kterým se v zápalu slibně se rozjždějící polemiky nemám šanci dostat.

Někdo vysloví názor, že psát do knihy je barbarství.

Namítám, že tím stoupá hodnota oné konkrétní knihy. Když si v antikvariátu koupím sto let starou knihu a uvnitř najdu nápis tužkou „mojí nejmilejší Andulce“, jako bych nakukoval přes filtr těch roků přímo do minulosti...

VI. Krakatoa chardonnay

Další sklenky chardonnay. Kypí tvůrčí kvas.

Ten člověk za barem je Darion, neboli Martin D. Antonín.

Vnutím Jenovi jednu ze svých nedopilovaných věcí. Moc rád bych sklídil nějaká data o tom, co jsem udělal v textu špatně.

Hodiny ubíhají a místnost se vyprazdňuje.

Dochází chardonnay.

VII. Smrt krásného chardonnay

Poté, co z kolbiště mizí i Jan „Nevinné dítě“ Kovanic, zapřádám debatu s Jaroslavem „Smrt krásných kentaurů“ Houdkem a nějakou paní, která se mi představuje, ale mně nějak hučí v hlavě a nemůžu si její jméno zapamatovat. Debata přechází na dědečka z Koločavy a hlubokou minulost. Zvoní mi budík, připomínající, že pokud do patnácti minut neopustím lokál, ujeďe mi poslední spoj do mé rodné vsky.

Definitivně skončilo sudové chardonnay.

Někdo z nás má ten nápad dát si na cestu panáka.

Na baru se objevují tři socialistické panáky (0.05 dl) řecké vinné pálenky.

Po jejich zneškodnění se na tom samém místě jako mávnutím kouzelného proutku objeví další tři.

Odcházím.

VIII. Červí dírou na Zličín

Zjistil jsem, že od knihkupectví Krakatit vede na konečnou zastávku metra červí díra. Ta se dá aktivovat požitím jistého množství sudového chardonnay a dvěma socialistickými panáky řecké vinné pálenky za podmínky, že si nedáte v průběhu tohoto procesu ani jeden obložený chlebiček. Zafungovalo to asi tak, že když jsem se odlepil od vchodových dveří, vše se zahalilo do podivné mlhy. Když se ta mlha rozesoupla, zjistil jsem, že uběhlo zhruba 45 minut a že stojím na zastávce autobusu.

Možná že tu červí díru aktivovala ta řecká vinná pálenka.

Ze Zličína do mé rodné vsky bohužel červí díra nevede. Ale podařilo se mi chytit ten poslední bus.

Takže nové boty, kniha se spoustou podpisů, přešel nových poznatků a dojmů...

No prostě paráda...

...Prostě křest...

Milan Štajer / mstajer.blog.cz

Literární Rorschachův test

Na prvních mnoha desítkách stran románu kanadského autora se vše jeví tak, že půjde o kdovikolikátý pokus popsat první kontakt. Lidstvo se má v poslední čtvrtině 21. století konečně setkat „s Rámou“. *Setkání s Rámou* neboli *Clarkeův* pokus popsat setkání člověka s něčím, co se vymyká jeho chápání, se jako první a dost dlouho do hloubi Wattsovy knihy nabízí a vzbudí od počátku ve čtenáři zájem: jak lze toto omšelé téma inovovat?

Novoty jsou tu však od samotného začátku. S mimozemskou civilizací se nesetkávají zástupci lidstva, k němuž patříme zatím my všichni. Vývoj vzal hodně rychlý spád a ke konci století už na Zemi žije cosi jako post-lidstvo: z rozličnými vědami zdokonaleného homo sapiens se stal jakýsi superman. Lecky i z nouze. Hlavní hrdina knihy a její vypravěč Siri Keeton je toho živým důkazem. V dětství mu odebrali polovinu mozku, protože trpěl zničující epilepsií. O leccos přišel – hlavně o schopnost empatie –, leccos nevidaného na oplátku získal: vedle až nadlidských fyzických schopností například i schopnost dešifrovat myšlenkové pochody protějšků z jejich pohybů, odhadovat je, předvídat. Bezmála každý člověk na Zemi je díky zásahům do organismu trochu jiný a pětice takto různorodých tvorů, přece však reprezentantů lidstva, se vydá za hranice sluneční soustavy, kde se nalézá mimozemský artefakt. V dané konstelaci neudiví, že výzkumné skupině velí upír. Ve Wattsově světě jde o větev lidstva vyhynulou na počátku civilizačního vzepětí a geneticky přivedenou opět k životu, aby svými unikátními schopnostmi obohatila už tak rozmanitou paletu inteligentního života na Zemi.

Na nanotechnologiích založená loď Theseus se tedy vydává k Rorschachovi. Tak se mimozemský objekt našincům sám představil, čímž projevils hlubší znalost našich reálií, než jakou by mohl získat z informací průzkumných sond, jež k nám vyslala a které nás na jeho přítomnost za humny upozornily. Čtenářům a hrstce hlavních hrdinů oním výmluvným pojmenováním zároveň naznačil, že to nebude jen setkání s Rámou, s objektem či civilizací sice nepochopitelnými, ale uchopitelnými. Že do kontaktu s neznámým nebude stačit nasadit jen běžné smysly, že půjde o vyšší úroveň. Ze *Setkání s Rámou* (opět A. C. Clarke) se tak na nějakou chvíli přesouváme do jiné SF klasiky, do *Lemova Solarisu*, k nepředstavitelné inteligentní entitě, abychom se pak posunuli ještě dál.

Podobně jako *Solaris* je i *Slepozrakost* filozoficky laděná SF, byť kulisami spadá žánrově do kategorie hard science fiction. Watts odpaluje ohňostroj idejí a úvah na téma inteligence a vědomí, jejich vzájemného vztahu a hierarchie. Ve vesmíru se

setkávají reprezentanti dvou inteligentních druhů – a přesto si nerozumí. A to proto, že jednoho obdařil vývoj vedle inteligence i vědomím, jako bonusem. Skutečně? Posádka Thesea – antický průzkumník labyrintů, z nichž hledá nejen cestu ven, ale i sebe sama, podrobený Rorschachovu testu, hodně silná myšlenková kombinace! – zjišťuje, že v této konfrontaci jde spíše o malus. Lingvistická expertka přes bezprostřední styk s mimozemšťany každým svým dobře míněným krokem bilaterální situaci jen zhoršuje a ta vrcholí v otevřené nepřátelství příchozích. Ještě nejbližší k nim má „handicapovaný“ vypravěč s přetvořeným mozkem, v němž kapku ubyl lidství. Ale i on je ve vztahu k mimozemskému rozumu nekompatibilní. Uvědomuje si to víc a víc, do jeho nezaújatého, až suchého líčení osudu výpravy proniká stále více skepse a ponurosti, když nás vede k neodvratné konkluzi, že lidstvo je jakousi vývojovou poruchou vesmírného designu a že neexistuje lepší řešení pro všehomír než ji napravit, tedy vyhladit anomálii. Za tím účelem nás Rorschach navštíví.

Wattsova kniha je sama o sobě čtenářským Rorschachem. Má mnoho rovin, některé jsou zatraceně těžké, myšlenkovým nábojem zabíhají až k esejistice, a vyžadují soustředěné čtení. Záleží na vzájemném vyladění, co si čtenář z knihy odnese, co ještě bude schopen akceptovat a kam už autora v jeho vývodech odmítne následovat, odmítne vidět v nastíněných skvrnách to, co v nich spatřuje on. Tak má vypadat spekulativní fikce.

Roman Lipčík / iLiteratura.cz

Peter Watts: Slepozrakost. Přel. Jana Rečková, Stanislav Juhaňák – TRITON, Praha/Kroměříž 2011, 344 str. 279 Kč

Robert M. Wegner: Sekera a skála, meč a žár

Meekhánská Říše zahrnuje mnoho národů, ale má i mnoho nepřátel. Naštěstí však i Horskou stráž, která na Severu v boji s nepřáteli dokáže téměř nemožné. Ovšem dodržování neobvyklých kmenových tradic Yatecha z jižního kmeny Issarů vede k tragédii...

Vyšlo jako šestadvacátý svazek edice Podíl. Laser-books, 2011, brožovaná, překlad Pavel Weigel, obálka Rafal Kosik, 504 stran, cena 289 Kč.

Trudi Canavanová: Sonea - Vyslancova mise (Trilogie Zrádkyň 1)

Zoner Press prorazil s vavříny ověčenou Trudi Canavan a její Trilogii o černém mágovi, která byla příjemnou směsí známých fantasy atributů a umírněnějšího a realističtějšího přístupu k žánru, i u nás. Není divu, že se nakladatelství opakovaně nevrací jen ke svému úspěšnému tahounovi, ale rovnou i k protagonistce prvních knih.

Se Soneou se opět setkáváme v době, kdy je její a Akkarinův syn Lorkin dospělý. Dostane se mu cti dělat asistenta Dannylovi, novému velvyslanci Společenství čarodějů v Sachace. V zemi černých mágů však na něho může číhat nebezpečí, neboť to byli právě Lorkinovi rodiče, již porazili sachanskou armádu, která kdysi napadla jejich zemi.

Sonea nemá prostředky, aby zasáhla a syna od cesty odradila, krátí si tedy nepřijemné čekání pátráním po zabijákovi zlodějů. Zdá se totiž, že ten samozvanec ovládá magii.

Knihy Trudi Canavan jsou zacílené zcela jasně a přesně na milovníky nekonečných fantasy ság. Nemáte-li pro ně pochopení, ani se nenamáhejte číst dále. Ačkoliv...

Australanka Trudi Canavan je natolik talentovaná (a dnes již i vypsána) autorka, aby se jí dalo vyhýbat přesně těm nešvarům, které vesměs na fantasy ságách nenávidíme. Putují-li hrdinové, je to čistě účelová cesta ze země do země, nehledají ani nezískávají žádné artefakty. Nedochází k žádnému kompleťování družiny ani k nálezhům ultimátních zbraní a v nitrech postav se nepitváme víc, než je pro čtenáře atraktivní, a co je třeba k posunování děje kupředu. Romantika, najdete-li vůbec něja-

kou, vás rozhodně nezaplaví až po krk. A tak bychom mohli pokračovat dlouho.

Takže už víme, co fantasy od Trudi Canavan není. A co tedy je? Jde o střízlivé líčení mocenských bojů na poměrně velké geografické ploše, ke kterým se, zcela dle diktátu naší reality, přidávají drobnější lapálie na domácím území. Kromě systému funkční magie nemají světy této autorky nic tak odlišného od toho našeho. Když jsem s trochou nadsázky označila úvodní trilogii o Sonee, která je primárně určená mládeži, *Harrym Potterem* pro děvčata, můžu s klidným svědomím říct, že **Trilogie zrádkyň** bude patrně něco jako *light Duna* pro čtenáře, kteří dávají přednost přehledným mocenským intrikám, ke kterým není třeba dělat si průběžné poznámky.

Trudi Canavan si zachovává svůj poměrně jednoduchý, leč velmi čtivý styl, a jména jejích postav vám sice patrně neutkví v hlavě až nadosmrti, ale během čtení vám budou sympatické a budete se o jejich osudy živě zajímat.

Rozhodnutí, zda taková sága stojí za to, je na každém z vás, já mohu říct, že je to velmi příjemné čtení na pomezí vyšší literatury a odpočinku, které vás nepopudí ani hloupostí, ani kýčovitostí, byť to tak možná na první pohled úplně nevypadá.

Lament

Trudi Canavanová: *Sonea - Vyslancova mise /The Ambassador's Mission (The Traitor Spy Trilogy 1)*, Zoner Press, 2011, přeložila Eva Chmurová, 368 s., 314 Kč

PAF 2011 (Přebor autorů fantastiky)

Uběhly necelé čtyři měsíce a na Fénixconu byly vyhlášeny výsledky dalšího (už druhého!) ročníku PAF! Ne, opravdu nemáme urychlený čas, to jen minulý ročník byl zveřejněn poněkud opožděně a naopak tento v malém předstihu.

V naší hitparádě autorů literární fantastiky, kterou sestavujeme z výsledků jednotlivých soutěží, obsadili první místa:

1. Dana Rusková 30,8 bodů
  2. Karel Doležal 28 bodů
  3. Václava Molcarová 25 bodů
- Vítězce blahopřejeme k obhájení titulu.

Úplnou výsledkovou listinu a další informace najdete na <http://www.paf.sfkpalantir.net>

Rada PAF

Z rukou Michaela Bronce přebírá třetí cenu Václava Molcarová, foto: Elfo Reinevan

Všichni se tam sejdem

Ambice vylíčit, jak vypadá místo, kam po smrti přijdou mizerní lidé, už po staletí rozněcuje představivost umělců všech národů a disciplín. Renomovaný americký spisovatel (u nás však zatím zcela neznámý) k těmto představám mnoho nového nepřidává. Že to může být místo občas docela zábavné, to už naznačili jiní před ním. A novinkou není ani nápad, že v Pekle může být při vši té bolesti a utrpení život zajímavější než ve sterilním Nebi. Další z mnoha postdantovských výletů do Satanovy říše se ale přinejmenším docela dobře čte a nabídne několik vynalézavých trestů pro známé historické osobnosti.

Robertu Olenu Butlerovi (nar. 1945) dosud česky nevyšla žádná kniha. Patří k lepšímu průměru současně americké literatury, ceněny jsou zejména jeho povídky. Za sbírku *A Good Scent from a Strange Mountain* dokonce v roce 1993 dostal Pulitzerovu cenu. Celkem již vydal dvanáct románů a šest povídkových souborů a patrně atraktivita námětu přivábila pozornost českého nakladatele k tomuto dílu z roku 2009. Nakladatelství Plus knihu opatřilo výraznou komiksovou obálkou, která trochu sugeruje, že půjde o román třeskutě zábavný. Část takto nalákačných čtenářů nicméně může být zklamána. *Peklo* sice má mnoho vtipných momentů, zároveň je to však text příliš hloubavý, než aby mohl být označen za humoristický. A pro ty, kteří by čekali nového *Danta*, je příběh zase příliš plytký.

Hlavním hrdinou je bývalý slavný televizní moderátor Hatcher McCord. Má to štěstí, že navzdory nejrůznějším tělesným mukám mu je i v Pekle dopřáno věnovat se své původní práci; a není to míněno jako forma trestu. Jiní dopadli hůř, velkou pífkou má autor zejména na americké prezidy: Nixon taxikář, což v praxi znamená, že se musí brutálně prodírat ulicemi plnými trpících hříšníků bez ohledu na to, kolik jich cestou přejede, Bill Clinton (v Butlerově Pekle je mnoho dosud ještě žijících osobností) zase před každou ženou shazuje kalhoty. Jinak je *Peklo* docela věrným odrazem pozemského světa: když zrovna neprší síra, tak si tu hříšníci žijí v bytech či vilách a vykonávají různé činnosti přispívající k chodu systému. McCord takto žije v domácnosti s Annou Boleynovou, popravenou manželkou Jindřicha VIII., již čas od času odpadne uřatá hlava, obvykle v okamžiku, kdy si k ní zamilovaný McCord dovolí nějakou něžnost.

Pekelný vládce Satan a jeho pobočník Belzebub, který tu má na starosti propagandu, využívají McCordovy profesionální zručnosti k tomu, aby prostřednictvím jediného televizního kanálu zabavili hříšníky a zároveň i aby jim ještě více zneprjemnili posmrtný život. Zároveň se ukazuje, že Satan z nějakého ne zcela jasného důvodu touží i po tom, aby ho jeho poddaní přinejmenším měli v úctě, a proto jednou McCorda vyzve, ať s ním pořídí interview. Televizní novinář přitom zjistí, že Satan

není tak vševědoucí, jak si dosud myslel, že tedy i v Pekle existuje jistá míra vnitřní svobody; a s tímto vědomím začne nenápadně zjišťovat, zda se odtamtud dá dostat pryč. Nejlépe do Nebe, kam dle svědectví dlouholetých obyvatel Pekla v čele s Jidášem Iškariotským jednou za čas Ježíš pár polepšených vydvihne.

McCord hledání únikové cesty maskuje sérií rozhovorů se slavnými osobnostmi (dojde i na zmíněného Jindřicha VIII.), kterých se vyptává, zda znají důvod, proč v Pekle skončili. Bohužel s tom nemá jasno patrně ani sám autor, který jako by se s jistou škodolibou úchyilkou umísťoval kdekoho, nejlépe takové, které bychom tu rozhodně nečekali – Vergilia, Beatrici,

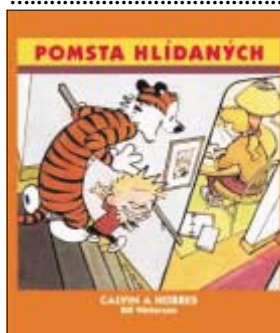
všechny papeže i Matku Terezu. A taky skoro všechny umělce, ať to byli kýčáři a hamouni, či nikoliv. Marně pátráme po někom, kdo by měl být vzhledem k podobnému obsazení v Nebi nebo alespoň v Očistci, když už Butler dosti otevřeně vychází z konceptu, který beletrizoval Dante.

To je první rituální prvek knihy. Autor jej v závěru překvapivou pointou částečně vysvětlí – bohužel ne dost uspokojivě. Druhou, vážnější slabinou je chabá zápletka. Butler toho v úvodu naslibuje mnoho, ale s přibývajícimi stranami kniha ztrácí nápady, napětí i tempo a jiných kvalit text nenabývá. Po vynalézavé první části, kdy s pobavením sledujeme, jaké tresty si autor na koho vymyslel, se ukazuje, že nemá svůj příběh domyšlený, že zůstává u zajímavě nahozeného prostředí, které by snad mohlo skvěle fungovat jako podklad pro satirický televizní seriál; jednou z vlastností seriálů bývá, že centrální zápletka se s neustále přibývajícím počtem epizod vytrácí do ztracena.

McCord se ani od jednoho z dotázaných nedozví, proč je v Pekle, neví to ani on sám. Vytuženou možností úniku objeví tak nějak bezděky, a ani mu to nepřinese kýženě uspokojení. Příliš spokojen není ve finále ani čtenář. A to se ještě musí nějak srovnat s tím, že podle Butlera v Pekle s největší pravděpodobností skončí taky.

Pavel Mandys / iLiteratura.cz

Robert Olen Butler: Peklo. Přel. Miroslav Jindra, Plus, Praha, 2011, 256 s., 269 Kč

Další **Calvin a Hobbes** jsou tady a hlídat je, to je rozhodně práce na plný úvazek, asi je zbytečné říkat víc.

Takže jen: Vydala Crew, 2011, přeložil Richard Podaný, obálka Bill Watterson, redakce: Jiří Pavlovský, Viktor Janiš, 128 stran, 199 Kč.

Miroslav Žamboch: Visio in extremis

Autor nezklamal a dodržel tradici „jednu knihu ročně“. Na potvoru však Visio in extremis vyšlo právě v době, kdy pultry i peněženky drtil jiný český veličan – Jiří Kulhánek. Bohužel mají obě knihy dost podobnou obálku, jsou stejně akčně zaměřené a částečně sdílejí i obsah: upíří, a superhrdina s nadpřirozenými schopnostmi a neomezeným přístupem k bankovnímu kontu masakruje zástupy nepřátel, při čemž stihá rozvinout i nějakou tu lovestory. Tam našťestí podobnost končí, dalšímu srovnání bych se rád vyhnul.

Stejně jako mnoho jiných, i Žamboch se svezl na dosud oblíbené vampirické vlně, byť hlavní hrdina Mathias Majer z řad šablonou generovaných krvesajů trochu vybočuje. Je to asociál nestíhající se přizpůsobit moderní době, plný zásad a morálních zákonů, které ho občas málem stojí krk. Na českém území byl za svůj druh dlouho jediný, jenže to se změnilo, když si několik mocných upírů uspořádá sraz přímo v Praze. O co jiného by mohlo jít než o boj o moc nad sebou navzájem, potažmo o kontrolu upírů nad celou lidskou rasou... On sám se po vášnivé noci s neznámou ženou octne ve středu zájmu ostatních, na samém vrcholu seznamu „určen k likvidaci“. Nezbude než vyměnit zásobníky, nabrousit katanu, koupit motorku a na cestu si nachystat pár rezervních pytlíků s krví. (A potkat atraktivní blondátou slečnu v minisukni, na to se ne-

smí zapomenout!) Další děj je lehce předvídatelný: boj a krev, nemrtví náckové, silniční honičky, shánění jídla na regeneraci a občasný sex...

K hlavním devízám knihy patří její nápadové ozvláštňení: řeší se možnosti adaptace upírů současné technice a šance jejich přežití v medializovaném světě (hádejte, jak můžou Rolling Stones hrát a fetovat už půl století a přitom vypadat pořád stejné?) nebo způsoby uchování paměti i po tisíci letech života (když upírovi ukradnete záznam paměti, ukradnete vlastně většinu jeho moci). Zároveň se Mathias potýká s věčnou otázkou vztahu lovce a kořisti – do jaké míry lze navázat přátelství s někým, kdo je předurčen za potravu?

Celý příběh je postaven na řadě triviálních zápletek a odhadnutelných konců, ale přesto dobře funguje, i když se nedokáže vyhnout řadě míst, kde rozum i zaběhnutá pravidla žánru zůstávají stranou – našťestí pro autora se to dá lehce přejít, protože kde je zábava, tam se odpouští lecos.

Visio in extremis bylo příjemným překvapením. V posledních letech Žambochovy tvorby určitě nadprůměr, i když na staré dobré kusy s Koniášem nebo Baklym to nemá. Přeci jen – temně laděný hrdina a reálněji pojaté akční scény sluší autorovi víc.

Jakub Guman

Prohra v Kulhánekově ringu

Mathias Majer je upír-samotář. Nepatří k žádnému klanu, žije si v Čechách a krom občasného Lovu si dopřává vše, co dlouhověkost, skvělá fyzická kondice a tučné bankovní konto umožňují. Pak narazí v baru na krásnou dívku... To je fajn. Jenže narazí i na glyheny – speciálně upravené poskoky upířích klanů. A to není fajn. Noc začíná několika mrtvolami a končí vášní s onou kráskou, ráno se však Mathias, aniž by tušil proč, stává mužem na odstěle...

Miroslav Žamboch patří k nejvýraznějším českým autorům fantastiky. Jako řada jiných autorů střední generace si udělal jméno nejprve povídkami (první publikovanou knihou byl soubor tří rozsáhlejších textů Vítěz bere vše), ale skutečný průlom zaznamenal až s románem Na ostří čepelí. Od té doby publikuje v podstatě každý rok alespoň jednu knihu. Jeho vlajkovou lodí jsou příběhy z cyklu o Koniášovi (hrdina Na ostří čepelí) a Baklym (především román Bez slitování), ale pravidelně publikuje i jednorázové texty, u nichž jako by odpočítal od čtenářsky nejoblíbenějších postav a zkoušel i jiné polohy či žánry. Tak vznikl například „šilený“ povídkový soubor Megapolis (kde se barbar Conan setkává se Sherlockem Holmesem i gumovou kachničkou) či Predátoři (dobrodružný příběh o cestách časem a safari v druhohorách). Ovšem nejvýraznějším

textem podobného ražení byla dvoudílná Líheň (později vydaná v jednom svazku), kde Žamboch otevřeně vstoupil na pole kulhánekovského akčního románu (jedna z postav se mimochodem jmenovala Rulhánek).

Také Visio in extremis je v podstatě okamžitě od vydání přirovnáváno k Vládcům strachu, románu, kterým se Jiří Kulhánek v roce 1995 proslavil. Srovnání je to do značné míry pochopitelné díky masivnímu využití upírů, ovšem nejedná se o žádný pastiš, snahu přizívit se na populárním fenoménu či nedostatek vlastní invence. Žamboch je sebevědomý autor a jeho kulhánekovské „odbočky“ je třeba chápat jako svého druhu měření sil. Měření, z něhož vychází střídavě jako vítěz (Líheň) a poražený (aktuální kniha).

Problém je v samotném základu próz obou autorů – v postavě hrdiny. Kulhánek píše o celkem nejistých obyčejných lidech, kteří se propracují až k jakémusi supermanství – přes moře krve, mrtvých a černého humoru. Žambochovi hrdinové jsou jako jejich autor: sebevědomí, rozhodně ne obyčejní a jejich humor je – pokud vůbec – výrazně sušší.

Zatímco u Kulhána je jasně patrná spřízněnost s běčkovými a hongkongskými filmy či autorskou tvorbou ve stylu Tarantina či Takešioho Kitana, Žamboch čerpá z tradičnějších

zdrojů dobrodružného čtiva: westernů (zdaleka nejvíc v koniášovkách), k nimž se přidávají vlivy dvou zdánlivě neslučitelných autorů, kteří u nás byli v době, kdy se Žambochův styl vytvářel, na vrcholu popularity – Andrzeje Sapkowského a Roberta E. Howarda (aneb melancholická romantika Geralta z Rivie a přímočará fyzičnost Conana z Cimmericie).

Žamboch tedy dokáže napsat akční příběh a nebojí se zdánlivě klišovitých a jednoduchých zápletek, ale jeho „kulhánkovština“ chybí popkulturní rozhled a cynismus nerda, který se přepáleným násilím baví. U Líhně se to ještě skrylo tím, že za hrdinu byla žena, jev v podobném žánru krajně neobvyklý. Ale u Visio in extremis je hlavní hrdina největší slabinou. Majer má na tvrdého upíra až příliš zábran, zachraňuje v podstatě kdekoho a navíc je v jistých ohledech na autorovy poměry až nepříjemně nedůvtipný. A s popkulturou skončil v době nástupu jazzu. Ne že by nedokázal Žamboch napsat temnou postavu – příkladem budíh rány Bakly –, ale zde zůstalo žel jen u pokusu.

Od pádu do podprůměru knihu zachraňuje několik zajímavých nápadů (upířská paměť), české prostředí (knihu by určitě neměl číst prezident Klaus) a poctivě vyvedená akce. Ovšem i zde najdeme zádrhel. Autor od začátku nasadí doslova zběsilé tempo a jeho hrdina jde od jednoho výprasku k druhému. Vše sice přežije, ale těch úniků na poslední chvíli a posledních vyškrábnutých zbytků sil je v první polovině až příliš. Druhá polovina se paradoxně výrazně zklidní, takže kniha je vystavěna přesně naopak, než velí žánrové zásady. Na očekávání spojena s každoroční novinkou Miroslava Žambocha je výsledek s odřenýma ušima tak akorát. Na knihu pasující se s Kulhánkem (navíc aktuálně opět publikujícím nový titul) prohra.

Boris Hokr / iLiteratura.cz

Miroslav Žamboch: Visio in extremis. Triton, Praha, 2011, 296 s. 299 Kč (pro členy Trifid klubu: 209 Kč)

Rodina nikoli na black listu

Proč jsem právě taková, jaká jsem? Kdo ze mě udělal vášnivou holku, která se ničeho nebojí, pořád něco vymýšlí a mluví, dřív než myslí? Proč je jeden společenský a druhý samotář? Mohou zato geny nebo prostředí? Chci být individualita – tak proč když promlouvám k dětem, používám slova své matky? Ať chci nebo nechci, ať se bráním sebevíc – za to, jaká jsem, mohou mé dvě rodiny: ta, ve které jsem vyrostla, a druhá, kterou jsem si postavila sama a v níž teď žiju.

Rodiny máme všichni plné zuby. V době dospívání, po Vánocích a dovolených z ní prcháme, abychom se na ni od pracovních povinností těšili a cítili výčitky svědomí, že ji zanedbáváme. Co nám na rodičích vadilo, tomu se snažíme vyhýbat, zatímco jiné věci i věty přejímáme. S věkem si vzpomínáme na rodinné rituály a vyprávíme o nich dětem. A komu funkční rodina chybí, ten ji druhým hořce závidí.

Rodiny máme všichni plná ústa, ale ve skutečnosti o ní málo přemýšlíme. Uvědomujeme si vůbec, jak se v posledních letech změnila? A co to vůbec rodina je? Až do nedávné doby to slovo znamenalo jen rodiče a potomky. A co dnes nebo dokonce zítra? Jakou rodinu budou znát singles? Kde je v tradiční rodině místo pro registrovaná partnerství nebo osamělého seniora?

Rodina nejsou jen rozvody a děti, ale i rodinné finance a osobní bankroty. Ochrana soukromí na Facebooku i hranice trestní odpovědnosti dětí. Sousedské vztahy i důchody. Odpovědi na otázky, zda syn má poslouchat rodiče a jak si lze poslušnost dětí vynutit. Kde jsou hranice. A kolik notebooků na rodinu je standard a co už je moc.

O tom všem jsem přemýšlela a loni založila ve spolupráci s nakladatelstvím Havlíček BrainTeam odborný časopis **Rodinné listy**. Od ledna letošního roku vychází jednou měsíčně a je určen pro každého, koho rodina zajímá, kdo o ní přemýšlí nebo kteří se rodinou v kterékoli formě žijí. Tedy pro učitele, lékaře, notáře, advokáty, soudce, psychology, sociology a vlastně téměř pro každého. V prvních číslech například najdete články o tom, jak motivovat dítě k učení, že rozvod ve skutečnosti stojí mnohem více než oněch obecně známých tisíc korun, odpovědi na otázky, zda je emancipace dobro nebo zlo nebo jak je to s neplněním vyživovací povinnosti.

A tak si myslím, že k tématu rodiny možná budou mít možná čtenáři IK také co říct nebo co napsat. Třeba o tom, jak se mění náplň volného času. Nebo co si dávat pod stromeček. Pro začátek není omezen rozsah, téma ani forma. Odborný článek? Úvaha? Zamyšlení? Když bude článek obsahovat vlastní myšlenku, nový názor nebo pohled, jakkoli netradiční nebo kontroverzní – tím líp. Pojďte se na tvorbě časopisu podílet se mnou. Pro vědecké mozky dodávám, že bude impaktovaný, pro ostatní, že slušně a rychle platíme. Kdo bude chtít bližší podrobnosti – dejte vědět, ráda odpovím.

Že máte o takový časopis zájem? Napište mi, pošlu vám pilotní číslo – roční předplatné stojí 2880 Kč (A4, barva a křída).

Na spolupráci v jakékoli podobě se těší a Interkomu děkuje

Daniela Kovářová,

šéfredaktorka časopisu Rodinné listy
(daniela.kovarova@gmail.com)

Ondřej Müller (ed.), Přízraky, zázraky a spol.

Ta kniha vyšla už dávno, před čtyřmi roky. Já na ni ale ve veřejné knihovně narazil teprve teď, a musím říci, že mi přinesla nejedno překvapení. Pročež – tady ji máte.

Pro případ, že byste to nevěděli – jde o jednu z mnoha kolekcí strašidelných povídek, vydaných Albatrosem, tentokrát se zaměřením na (převážně) duchařské příběhy původem z 19. a první třetiny 20. století. Vepředu úvod, vzadu medailonky jednotlivých autorů, u každé povídky ještě stručný komentář, to vše z pera Ondřeje Müllera; ten za projektem zároveň stojí i jako editor. Až potud fajn, celkem nic neobvyklého. Ale když to člověk vezme po jednotlivostech...

Prvního převrápka jsem si kupodivu všiml až úplně nakonec: vlastně nevím, jak se ta knížka jmenuje, a co hůř, neví to ani nakladatel. Určitě ne tak, jak jsem napsal do titulu; v onom názvu není spojka „a“ (Jež jediná by správně měla české zkratce „spol.“ předcházet). Na přední desce, na titulní stránce a v tiráži je místo ní francouzská značka „et“, na hřbetě a na patitulu anglická „and“. Význam sice zůstává tentýž, ale čte se to každé jinak. A teď si vyberte.

Úvod, nadepsaný dosti nepřípadně BAF! (neboť nejde o převrácivě lekací, nýbrž atmosféricky leptavé horrory), je docela pěkným počtením o principech, na jakých takové příběhy stojí. Koneckonců, knížka je určena náctiletým, tak proč je nepoučit... Jenom jsem při jeho četbě dvakrát nadskočil – poprvé, když byl jako příklad typické duchařské povídky jmenován Poeův „Dům Usherů“ (ve kterém se žádný duch – a vlastně ani nadpřirozeno, nepočítáme-li závěrečné zřícení Usherovic sídla – nevyskytuje), podruhé, když jako zástupce „příběhu, prezentovaného jako vědecké pojednání o paranormálních jevech“ pan Müller uvedl od téhož autora „Zlatého skarabea“. Pro lásku Boží, Montresore! „Zlatý skarabeus“ je přece o luštění (jednoduchých) šifer; uznávám, že to pro leckoho může být činnost za hranicemi chápání, ale že by šlo o paranormální jev...

Leč pojďme k jednotlivým povídkám, tak, jak jsou seřazeny:

Walter Scott, KOMNATA S GOBELÍNY: Nijak zvláštní varianta historiky o strašidelném pokoji; po pravdě řečeno, od Scotta jsem čekal víc. Omluvou mu budiž, že si ji nevymyslel, ale zapsal podle vyprávění někoho jiného.

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, PUSTÝ DŮM: Dvě překvapení, alespoň pro mne – jednak, že jsem tuhle povídku neznal, druhak, že si v ní autor evidentně dělá legraci ze svých vlastních romantických postojů. U Hoffmanna dosti nezvyklé; ne, že by u něj nebylo mísení strašidelného se satirou celkem běžné, obvykle však sekal opačným směrem.

Mary Elizabeth Braddonová, EVELININ NÁVŠTĚVNÍK: Komentář praví, že je to ukázka „motivů démonického milence“ a rovněž

„pomsty umrlcovy“. Obojí je pravda, byť pro to prvé by se našly i excipitnější vzorky... Nezapomínejme nicméně, jaké věkové kategorii je kniha určena, a nechme to tak.

Robert W. Chambers, ŽLUTÉ ZNAMENÍ: Čistý horor onoho typu, kde hrdinové (navíc nezaslouženě) narazí na cosi, co není úplně z tohoto světa, a ono je to semele; lovecraftovský příběh čtvrt století před Lovecraftem. Překvápko (pro mne) zde spočívalo v tom, že povídka pochází ze souboru nazvaného „Král ve žlutém“ (King in Yellow). Stejně se jmenuje i jedna slavná Chandlerova povídka, jejíž hrdina výslovně uvádí, že knížku s tímto názvem kdysi kdesi viděl, a já přiznávám, že jsem se až dosud domníval, že šlo o Chandlerovu fikci...

Margaret Oliphantová, OTEVŘENÉ DVEŘE: Komentář tvrdí, že se tu jedná o motiv dveří/brány do jiné dimense. Bylo by

moc hezké, kdyby to byla pravda – zdánlivě nefunkční dveře, jimiž posléze dorazí něco nevídaného, jsou velmi silný obraz a sám mám už dlouho cukání povídku na tohle téma napsat taky. Tady to tak ale není, tady jde toliko o nešťastného ducha a stálé opakování děje, předcházejícího jeho skonu... Ale ten motiv si pamatujte, ještě na něj přijde řeč.

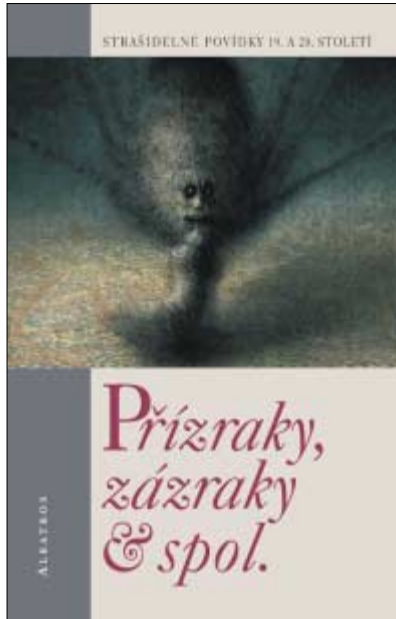
Bram Stoker, SOUDCŮV DŮM: Klasika, nesčetněkrát vydaná a obecně známá; netřeba komentovat. (Snad jen, že dle mého soudu je „Soudcův dům“ Stokerova odpověď na Le Fanuova „Soudce Harbottla“. Ovšem to by dalo na samostatný článek.)

Ambrose Bierce, CESTA ZALITÁ MĚSÍCEM: U Bierceho, jak ho znám, poněkud nezvyklý způsob vyprávění – povídka složená ze tří navzájem se doplňujících svědectví. Ovšem nádherně cynická pointa je typicky bierceovská...

W. W. Jacobs, VYBĚŘÍ DŮM: Variace na staříčké „nedali pokoj, až tam vlezli, a podle toho dopadli“. Zručně napsané, ale od autora „Opičí tlapy“ jsem čekal trochu víc.

Montague R. James, PŘÍBĚH ZE ŠKOLY: Doprovodný komentář slibuje „folklor soukromých škol“ a praví, že tradice svérázných škol se od Jamesových povídek vine anglickou literaturou až k Harry Potterovi. Možná je to pravda, nicméně této konkrétní povídky se to netýká – místní školní strašidla jsou nakučnuta pouze v úvodním odstavci, následně se od nich přeskochí ke strašidelným povídkám, vyprávěným si žactvem navzájem (tedy dnešní terminologií „urban legends“), a nakonec se přejde do konkrétní, tradičně jamesovské historiky o mstícím se nebožtíkovi (která by se mohla odehrát kdekoli, nejen ve škole). Čiliže ta zmínka o H. Potterovi je čistě PR.

Mary E. Wilkinsonová-Freemanová, VÍTR V RŮŽOVÉM KEŘI: Více psy-

chologické než strašidelné; dokonce natolik, že by se příběh hladce obešel i bez onoho strašičího keře. Ba soudím, že by bez něj byl lepší... Jenže to už by zase nepatřil do této antologie.

William Hope Hodgson, HVÍZDAVÝ POKOJ: Tak tahle povídka mne překvapila hned třikrát. Za prvé jsem Hodgsona znal pouze jako autora „Domu na rozhraní“, což je velmi pochmurný – a bezvýhodný – román o člověku, uvězněném v domě obléhaném jinovševními příšerami (byl by o dost čtivější, kdyby si autor odustil tehdy módní kosmogonické vize, leč i tak má sílu). Zde však dostáváme ukázkou z jeho série o okultním detektivovi Carnackim, a tu prostě nelze brát jinak než jako parodii. Nejen že se hemží žvásty typu „Nepostižná závěrečná formule rituálu Saaamaaa“, navíc Carnacki je za pitomce, kterému trvá několik týdnů za pomoci složitých vědeckých udělátek zjistit to, co by kdokoli jiný odhalil hned první večer... Za druhé jsem v půlce zjistil, že hlavní motiv znám: „Hvízdatý pokoj“, včetně toho, co v něm straší, je zmíněn v kterémsi Součkově románu (myslím, že v „Pevnosti bílých mravenců“, ale krk bych za to nedal; už je to dávno, co jsem to četl) – jen s tím rozdílem, že Souček ho podával jako skutečnou pověst... No a do třetice, tu v podstatě humoristickou taškařici nečekané uzavírá nenápadná, leč pořádně mrazivá pointa.

Edward Lucas White, STRAŠIDELNÝ DŮM: Prý „typický příklad american ghost story“. Asi ano; každopádně nejzajímavější na této povídce je, že se v ní vlastně naprosto nic nestane.

Margaret Oliphantová, OKNO: Jednoznačně nejbravurnější kousek z celé knihy. Znuděná dospívající dívka, vysedávající v okenním výklenku, a údajně falešné okno na protější zdi... Na rozdíl od oné předešlé povídky M. Oliphantové tady máme motiv brány par excellence, navíc skvěle napsaný. A mimochodem, byť tu nakonec jde o něco jiného a hrdinka se chová jinak, našel jsem tu hodně společného s Holdstockovou „Lavondyss“ – rozhodně s její úvodní částí.

Richard Middleton, PŘÍZRAČNÁ LOĎ: Velmi domácké, velmi laskavé... A potutelné; to je to pravé slovo. Vesnice, kde žíví pokojně spolubytují se svými zemřelými předky – dokud tam nepodpatřením nedorazí duchové odjinud.

Montague R. James, KVÍLÍCI STUDNA: Divná věc, zvlášť od M. R. Jamese. Závěr – tak očekávatelný, až to bolí – je opět „nedal pokoj, až tam vlezl“, jenže to, co předchází, je černohumorné povídání ve stylu spíše Marka Twaina (v jeho nejčernějších polohách) nebo A. Bierce (tam, kde je rozverný – třeba v „Bezedném hrobě“). I u Haška se pár podobných kousků najde... Ale od Jamese jsem to nečekal.

Robert E. Howard, ÚDOLÍ ZTRACENÝCH: Kombinace westernu s horrorem; takových už od Howarda několik česky vyšlo. Komentář u povídky poukazuje – zcela správně – na zřetelné spojení mezi Howardem a Lovecraftem. Na co už nepoukázal, je, nakolik se tahle povídka podobá (rovněž) Howardovým „Červům země“. Ne příběhem, ten se liší; nicméně popis podzemních prostor a toho, co tam hrdina našel, vnucuje pocit, že jde o totéž místo.

Edith Whartonová, PAN JONES: Opět Anglie, ale už nikoli viktoriánská. Tentokrát jsme v časech Agathy Christie, ba i ty postavy jako by byly její. Až na pana Jonese; ten je něco docela jiného...

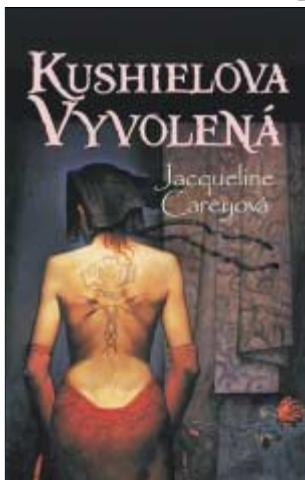
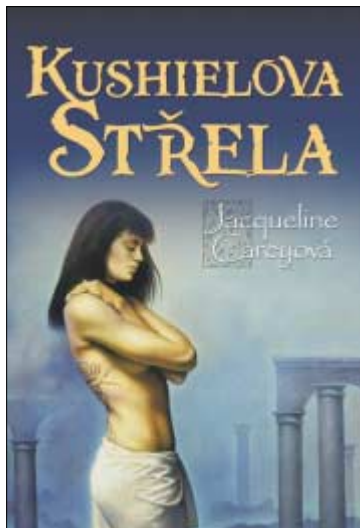
O. Henry, ZAŘÍZENÝ POKOJ: Poslední překvapení, zato pořádné. O. Henryho znám jako humoristu – někdy úsměvného, někdy tragikomického, avšak povždy humoristu; za jediný úkrok jinam v jeho díle jsem považoval sladkobolně patetický „Poslední list“. Ovšem tohle... Kdyby „Zařízený pokoj“ napsal (v některé ze svých temných nálad) Maupassant, odehrálo by se to místo v New Yorku v Paříži a asi by to bylo tak o dvě stránky delší; jiný rozdíl byste ale nenašli.

Takže tak to je. Netvrdím, že co kousek, to perla, a třeba ten R. E. Howard – jakkoli mám jeho věci rád – mezi ostatní ani tématicky, ani stylově nezapadá. Ale jestli na tuhle knížku – jako já – někde narazíte, neváhejte. Za přečtení stojí.

Leonard Medek

Ondřej Müller (ed.): Přízraky, zázraky & spol., Albatros, Praha 2007, překlad Jan Čermák, Hanuš Karlach, Viola Lyčková, Pavel Medek, Stanislava Menšíková, Ondřej Müller, Jana a Jan 'Jam' Oščádalovi, Klára Petříková, Milena Poláčková, obálka Jakub Požár, 448 s., 279 Kč

Kushiel – kompletní trilogie je tu

Pavel Kosatík: Čtení a psaní o Češích

Zeptám se hned pro pořádek: Jste rád, že jste Čech?

Ano, jsem rád Čechem.

A proč vlastně?

Mně to přijde jako samozřejmost. Je to skoro stejné, jako že jsem chlap. Jako biologická vlastnost těla, co se nedá změnit. Já bych uměl žít v cizině, jsem schopen aklimatizovat se leckde. Ale nepřestal bych být Čechem nikdy – to vím taky.

Některý Čech pláče při hymně po vyhraném hokeji. Vám se takové vlastenecké dojetí taky někdy přihodí?

Poslední případ, který si vybavím, je asi měsíc starý, jeli jsme se synáčky na pár dní na Šumavu, naplánovali jsme si, že nejdřív půjdeme k pramenům Vltavy. A cestou jsme jim pouštěli Smetanovu Mou vlast – jednomu je osm, druhému sedm. Fakt je to bavilo, to byste se divila, zpívali si to...

... kočka leze dírou?

...no jasně, to je dětská verze Smetany. Museli jsme to několikrát opakovat. A protože už mi to lezlo na nervy, pustil jsem si pro sebe Z českých luhů a hájů. A hned na začátku nejenže jsem se rozbřečel jako stará kráva, ale vzpomněl jsem si, že se mi to tam stalo už několikrát.

A víte, že přesně u toho místa brečím taky? Ale řekla bych, že Angličanovi se to nestane.

Asi jsou to zvuky, ve kterých se my zde poznáváme. Navíc ten Smetana vás do toho rovnou hodí jako do vody. Nerozvíjí tam jako ve Vltavě motiv od nenápadného k čím dál silnějšímu, ale rovnou před vás postaví tu stěnu smyčců. A ta vás pohltí. Z českých luhů a hájů asi není ta nejúchvatnější hudba, jaká kdy byla složena, ani v Čechách. Ale já se při ní sypu. No a pak jsme dorazili k pramenům Vltavy, uviděli, jak je to tam všechno

sežrané kůrovcem, a dostali jsme chuť pustit si spíš nějakého hodně minimalistického Philipa Glasse.

Vy jste nedávno v rychlém sledu vydal čtyři knihy, které mají slovo český už v titulku – České snění, Čeští demokraté, Česká inteligence, České okamžiky. A jak praví záložka, „zkoumáte v nich kořeny současného češství“. Vráťte se na začátek: Proč by člověk, tedy pokud zrovna nefandí tenisu nebo rychlobruslení, měl být rád, že je Čech?

Protože je normální být rád, čím člověk je. Člověk by si to měl umět najít a nic si při tom nenalhávat. Podívejte se, třeba u našich sousedů Rakušanů je rozšířený způsob takového nenávislného psaní, až spílání národu – jaké provozují třeba Thomas Bernhard nebo Elfriede Jelineková. Bernhard třicet let říkal Rakušanům do tváře, jaké jsou svině. A můžete o něm říct, že nenáviděl Rakousko, když cítíte, jak strašně mu na těch Rakušanech záleží? Právě tím, že útočí, pojmenovává pospolitost. Já to slovo miluju: pospolitost. U nás momentálně žádná není.

Čím to je? Za první republiky, která trvala zhruba tak dlouho jako doba uplynulá od listopadu, tady přece pospolitost byla. Stejně jako lojalita k vlastnímu státu.

Na tom se podílí víc věcí. Když se budu držet dějin, tak pravda je, že tenhle stát své lidi několikrát zradil. Já netpím sentimentem k první republice, ale na jejím konci, v třicátých letech, u nás byla úžasná společenská situace. Široká střední vrstva, a nejen ona, ten stát měla ráda, bezvýhradně, se vším všudy, a byla ochotna za něj, řekneme-li to pateticky, položit život. Jenže v určité chvíli se těm lidem řeklo, že jsou hloupí, když to takhle cítí. A řekli jim to představitelé jejich vlastního státu! On se Mnichov většinou svádí na Anglii, na Francii, ale když se v tom začnete štourat, zjistíte, že klíčové rozhodnutí padlo na české straně, a už 21. září: nebojovat. Lidé tenkrát dostali dost velkou dardu. A nebylo to naposled – elity zde zrazovaly, nebo nechceme-li mluvit afektovaně, nedostály svým povinnostem víckrát, nechci všechny ty známé letopočty opakovat. Takže tady dlouhodobě neexistuje pocit důvěry k vlastnímu státu. Problém je ale v tom, že život stojí a padá s tím, jak velký pocit důvěry ke světu máte. Rodiče musí vychovávat děti k tomu, aby důvěřovaly. Aby se vás chytly za ruku, vstaly a šly. Současný český stát podobnou důvěru pořád neposkytuje.

O Češích se říká, že se umí jen nahrbit a pak v hospodě nadávat na poměry. Kdy podle vás byla nějaká hvězdná hodina Čechů?

Předně, kdo říká, že se Češi jenom hrbí, ať to říká s vědomím, že mluví taky o sobě: To já se hrbím. Kdo se nechce takhle ponížovat, ten by měl povídat něco jiného. No a ty světlé okamžiky... Mně bylo v roce 1968 šest let, takže jsem to vnímal naivním pacholecím pohledem. Ale v tom srpnu, myslím v týdnu od 21. do návratu našich představitelů z Moskvy – můžete se nad tím usmát, že to byla chvilíčka – ale tehdy ten národ držel pohromadě a vyprodukoval silnou emoci. V listopadu 89 tam byla chvíle taky. A jistě také před tím Mnichovem. Když se lidi na-

štvali, že se má odstupovat území, napochodovali do ulic, způsobili pád Hodžovy vlády a vynutili si mobilizaci. Tak namátkou v těchto třech momentech se národ za tu zem postavil se vším všudy.

Jenže to byly jen chvíle, ta vypjatá emoce tady rychle odezní. A pak nastane to, na co bychom nejraději zapomněli.

My jsme v tom takový podivný, dětský národ. Peroutka napsal, že Češi, to je věčný začátek. Vždycky se k něčemu rozběhneme a pak buď to dostaneme facku, nebo ji ani nedostaneme a couvneme předem sami. Ale tímhle stereotypem se de facto nemůžeme vyvinout dospělé vlastnosti národa. Jsme nejen mnohem pasivnější, ale i mnohem davovější než jiné národy. Jako by nám pořád nedocházelo, že za to, co se tady děje, odpovídá každý sám, ne jenom ti nahoře, kterým nadáváme.

Proto jsme taky ve větším nebezpečí, že by se tady mohl uchytit nějaký diktátor. Nejsme rozvrstvená společnost, jako to bylo za té první republiky. Ono nešlo o to, jestli někdo cvičí v sokole nebo chodí zpívat do sboru. Důležité bylo, že člověk měl na výběr sto způsobů, jak uplatnit nějaký svůj veřejný zájem. Dnes je jich málo. Sedíte doma mezi krámama, koukáte na kysnu a šťve vás to. A ani vás nenapadá, jak s tou svou našťvaností naložit. Ta pasivita u nás byla problém vždycky. Už když Vaculík napsal 2000 slov, uvědomil si, že ti lidi, co ho klepou po rameni, na něj často svalují svou vlastní odpovědnost: Hezkys to za nás fekl! A sami mlčeli. Nebo si vezmete, kolik lidí s vážnou tváří obdivuje Klause za to, že měl v něčem zase pravdu. Klidně by si pro totéž mohli vážit sami sebe, ale bylo by to těžší. Je na tom vidět, jak už jsme zblblí tím půlstoletím u televize. Sami se tím definujeme jako nešťastný dav.

Je tohle důvod, proč se Češi teď cítí tak nespokojeni? I když jsme se zřejmě nikdy neměli tak dobře jako dneska - i ten nejchudší z nás je pořád bohatší než lidé v třetím světě.

Jenže mít se dobře není to nejdůležitější, co lidi potřebují. Ono by to taky mělo mít smysl. Mě na téhle zemi fascinuje, že po formální stránce je tady všechno v pořádku. Dělna moci je tu nastavena vzorově, tak jak to v demokracii má být. Média navenek fungují. Ale s jakým pocitem u jdete k soudu, když se máte soudit? Jste zvědavá na nezávislý verdikt toho zřejmě spravedlivého soudce? Ne. Máte strach, co to tam bude sedět za člověka. Nemáte zkrátka skutečnou důvěru v instituce.

Takže potěmkinova demokracie?

No ano. Ale musíme o ní mluvit tónem lidí, co jsou za to odpovědní. Když se to dělá z pasivní pozice, skončíte vždycky hle-

dáním nějakého spasitele. Spousta lidí se dnes chová, jako kdyby někde existovala nějaká většina, nějaký morální soudce, který vás zachrání. Jenže nic takového neexistuje. Protože se u nás tímhle způsobem moc neuvažuje, politické problémy se zde neřeší. Jen hromadí. Psychologové by asi řekli, že český národ je neurotický.

Všiml jste si, jak se teď začalo používat označení „divoká devadesátá léta“? Jako by to teď už bylo všechno v pořádku.

Většina lidí u nás polistopadovému vývoji celkem věřila až do roku 97, kdy padl Klaus a kdy o jeho straně různé nepěkné věci vypluly na povrch. A já si dodnes nejsem úplně jistý, jestli ten člověk neměl tenkrát správně skončit ve vězení. Marasmus, o kterém se bavíme, začal právě tehdy, tehdejší politika to umožnila. Dneska už nikdo neví, kdo byl Boris Korbel například, nebo jaké firmě šéfoval Lubomír Soudek. Ale tohle jsou nohy, na kterých dnešní společnost stojí, i když dělá, že ne. Právě tohle byly první vlašťovky klientelismu.

Psal jste o české inteligenci. Je to jen optický klam, nebo je tu dnes opravdu méně osobností než dřív?

Těžko říct. Mně se spíš zdá, že dnešní společnost osobnosti nezajímají. Jsou doby, kdy například čtení knihy je považováno za úctyhodné trávení volného času. Člověk si pod tou jabloní cosi

čte a možná to k něčemu bude. No a pak jsou jiné doby, kdy se pánovi pod jabloní smějí a hází po něm kamení, protože je to pošetilý blázen. Tak teď jsme po krk v periodě nečtení. Konec konců, když čtete knížku, opravdu nemáte zaručeno vůbec nic. Nevíte, jestli vám to k něčemu bude. Může být blbě napsaná a nic vám nedá. Nebo ji nepochopíte. Ale obráceně, když nečtete, je zblblnutí jisté.

Když jsme u knížek, jak si vysvětlujete, že ty vaše se tak dobře prodávají?

Když budu optimista, tak by to mohlo být tím, že lidem přináší určitý skrytý bonus. Na knížce totiž není nejdůležitější to, co je v ní vysloveno, ale to, co je v ní skryto. Důkaz pro to nemám, ale představuju si, že lidi možná z mých knih cítí, že jsem to dělal navážno, bez nějakého chytráckého odstupu k tomu, o čem jsem psal, nebo ke čtenářům. Protože do toho můžou lidi svobodně vstupovat, máme tam všichni dost prostoru. Tohle si tedy aspoň přeju.

Možná je to taky tím, že k historii přistupujete spíš jako spisovatel než historik.

Tady se v historii většinou věří, a já to vůbec nechci shazovat, na ten pozitivističtější, pečlivý faktografický přístup. Já se takhle pokoušel se spoluautorem napsat třeba Jana Masaryka.

Ale není to jediný způsob, jak to jde dělat. Třeba Česká inteligence byla spíš pokus sdělit určité věci jazykem. Mně samozřejmě taky záleží na tom, abych vyšťoural, kde kdy dotyčný na jaké schůzi co řekl, ale rád bych to vyprávěl tak, abych nakonec o té schůzi třeba vůbec nemusel mluvit. Já se vlastně snažím, ale zdaleka se to nedaří vždycky, aby se to psalo samo. A fakt se mi to občas stane. Zní to strašně, ale je to tak.

Která fáze práce je pro vás nejpěknější? Objevovat prameny? Psát? Vidět zájem čtenářů?

Psaní teda určitě ne – psaní je spíš bolest, hnus, přemáhání něčeho, co se vzpírá. Psaní není normální.

Jak to myslíte?

Nebudu teď plivat na sebe ani na jiné spisovatele. Ale je to tak, že psaní je vlastně neurotická věc. Činnost s odkladem. Píšete proto, aby vám někdo jiný rozuměl. Čili jdete s tím mezi lidi a cosi chcete. Jenže místo toho, abyste mezi ně skutečně šla, uděláte pravý opak: Zavřete se doma, stáhnete žaluzie, obedníte se a něco pak rok smolíte v naději, že nakonec to takto mezi lidi přesto vnesete. Řekněte, proč vy čtete knížky?

Protože se nikdy v reálném životě nedostanu tak blízko k nějakému člověku jako při čtení knihy.

Právě. Ale ten člověk se nejdřív od vás musel vzdálit do té příšerné, nesnesitelné samoty, abyste mohla blízkost zažít. Je to paradox. A nejuděšnější je, že se mu to celé vůbec nemusí podařit. Po tisících autorů, kteří psali v bolestech, dnes pes neštěkne. K ničemu to nebylo.

Docela mě překvapilo, že diplomku na právech jste psal o „aktuálních právních problémech dekolonizace Namibie“...

...a ještě kdybyste to četla! Promoval jsem v Orwellově roce 84, to nebyla úplně ideální doba, a už vůbec ne z hlediska práva. Na mezinárodním právu veřejném bylo dobré, že moc nesouviselo s tím, co bylo tady. A různými dalšími obory samozřejmě postupovalo římské právo, ta univerzální, věčná systematika, kterou žádný režim nemohl zničit. V osmnácti, za komunistů, zjistíte, že existují nezničitelné pořádky – což není

JUDr. Pavel Kosatík (49) – novinář, scenárista, spisovatel.

Vystudoval práva, pracoval jako redaktor v Československém spisovatelství, jeho prvotina byl sci-fi román, sestavil několik samizdatových sbírek SF povídek, později se věnoval literatuře faktu. Jako novinář pracoval např. v MfD, Reflexu, HN.

Vydal např.: Osm žen z Hradu, Jan Masaryk–Pravdivý příběh, Ferdinand Peroutka–Pozdější život, Fenomén Kohout, Gottwaldovi muži, České snění, České okamžiky.

Získal několik cen, např. Cenu Toma Stopparda (2001) nebo Cenu Ferdinanda Peroutky (2009).

Je ženatý, má tři syny.

k zahazení. V Namibii jsem ovšem nikdy nebyl, jak jistě pochopíte. Ale na svou obranu musím říct, že jsem neškodil mezinárodnímu právu pak už nikdy nijak.

Je pravda, že jste se v 90. letech chtěl stát psychoanalytikem?

To ano. Pracoval jsem tehdy v novinách a dostal za úkol napsat reportáž o psychoanalýze. Ale to nejde sedět někde za pletou a poslouchat, co někdo někomu na lehátku vykládá. Musel jsem si tam lehnout sám, začal jsem to studovat, věnoval jsem tomu deset let a objevil jsem při tom asi ty nejpodstatnější věci svého života. Ale k tomu, abych se tím živil, jsem nakonec nenašel odvahu.

Pomáhá vám to v psaní?

Pomáhá i komplikuje. Při psychoanalýze zjistíte, jak je nevědomý svět strašně mocný. Celý náš vědomý svět a pýcha s ním spojená je jenom něco jako slepé střevo. Když si tohle uvědomíte, může vás to hodně osvobodit. I při psaní.

Vaše jméno je dnes zárukou čtivosti. Musíte odmítat nabídky žijících „celebrit“, abyste o nich psal?

Ani moc ne, protože nejsem úplně ideální autor pro psaní o živých celebritách. Já si to píšu podle svého.

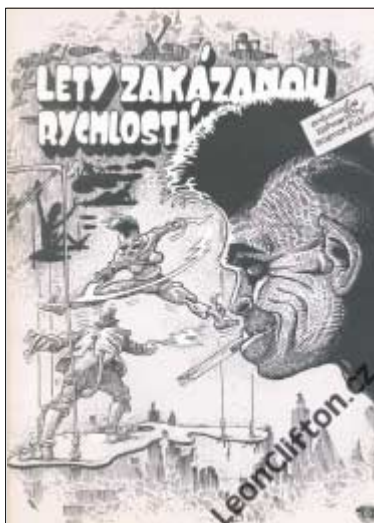
A měl byste chuť o někom živém psát?

Samozřejmě, dělám to pořád znovu, teď třeba chystám text s Věrou Čáslavskou. Mám k tomu velmi osobní motivaci. Víte jakou? Po tragédii v rodině byla Věra Čáslavská patnáct let mimo tenhle svět. A já jsem si celou tu dobu myslel, že je o ni nějak postaráno. Že k člověku, který pro tuhle zem tolik udělal, se tahle společnost nějak zachová, když se dostane do problémů. A to se nestalo. Ona se celou tu dobu koukala doma do zdi. A já jsem byl hlupák, že jsem si to představoval, člověk si zas tolik nemá představovat. Píšu to vlastně z pocitu viny.

Co myslíte, mohli by Češi něco nabídnout Evropě?

Samozřejmě. Ty obyčejné věci, po kterých je pořád poptávka: Že na nás bude spoleh. Že uděláme chytře svou práci. Že to té Evropě neosládneme, ale pomůžeme jí. Rozumíte – teď je tu třeba evropská krize. A my jsme vždycky frflali, že nás malých se nikdo na nic neptá. Tak zrovna nyní je ideální situace, aby někdo kromě kritiky přišel i s nápadem. Ale neděje se to. Já vím, že to tak jednoduše nejde, ale mohli bychom přece aspoň dát najevo, že jsme schopní sounáležitosti, ne? Španělé mají přísloví: Vezmi si, co chceš, a zaplať za to. To nemá český ekvivalent. U nás se říká třeba: Bez práce nejsou koláče. To je úplně jiná úroveň, moralita pro děti, o které sami rodiče, co ji dětem vyprávějí, vědí, že nefunguje. Kdežto v té španělské verzi jde o život. Je to dospělý přísloví.

Alena Plavcová / Lidové noviny

Richard K. Morgan - Varianta 13

Veľmi, veľmi, veľmi sa mi do tejto recenzie nechcelo. Priznám sa, že asi až do polovice knihy som si myslela, že autor je určite Američan, potom ma napadlo prečítať si o ňom niečo v závere knihy, a on je to Brit, a ešte vzdelaný v politickej histórii, ocenený mnohými prestížnymi cenami – aj Clarkovou, o to hlbšie ma jeho tendenčnosť sklamala. Ale asi dnes musia všetci písať odľahčene, aby to bežný čitateľ vôbec dočítal, no ani táto skutočnosť autora veľmi v prípade tejto knihy neospravedlňuje.

Dej románu je akčný, rýchly, no na môj vkus je autorov štýl trochu zmrazený v čase 80-tych rokov, trochu by to chcelo inovovať, ale možno je v tomto smere na vine aj preklad alebo retrománia, kde sa dnes všetky moderné diela snažia o oživenie ducha starých detektívok. V podstate je aj tento román voľnejšou detektívkou, ktorá sa ale ešte pokúša aj o zaujatie postoja k islamskému a novo-kresťanskému svetu a priniesť určité humánne poslanstvo, mne však spôsobil skôr žalúdočnú nevoľnosť, ako sa snaží byť trendy a dobový.

Asi vás nebudem unavovať dejom knihy, kde hlavný hrdina – geneticky vylepšený muž zo série Varianta 13 Carl Marsalis pomáha nájsť iného člena tejto série, ktorý je na strane zlých, pritom sa zamiluje, šachuje a vybabre s viacerými tajnými politickými zoskupeniami, uteká, zabíja až sa nakoniec všetko na dobré obráti. Asi by som radšej napísala, prečo ma táto kniha hnevá.

Genetická Varianta 13 sú vraj muži, ktorí boli v blízkej budúcnosti modifikovaní a izolovane vychovávaní, aby sa z nich stali tzv. alfa samci, ktorí v súčasnej spoločnosti vymierajú, a pomohli udržať pri živote ľudskú populáciu. Projekt ale zlyhal, pretože z nich vzišli málo emotívni, super silní a schopní muži inak vyhodnocujúci skutočnosť, bojovníci a vojaci, ktorí sa nedajú kontrolovať, a tak ich treba eliminovať alebo odsunúť na kolonizovaný Mars. Príde mi zarážajúce, že autor vlastne ani nevie, kto je alfa samec, žiaľ, neopýtal sa asi ani jedinej ženy, že vlastne tendenčný názor na túto otázku nie je správny, a dominantný alfa samec musí mať najmä charizmu, spresním to dokonca na vyžarovanie silnej vrodenej ušľachtilosti, preto má prirodzenú autoritu a ovláda svorku. Je strašne smutné, ak sa autor celú knihu snaží presvedčiť čitateľa, že hlavná postava je síce nepodarok, ale má svoje svetlé stránky, a v podstate neustále stavia do opozície predstavu a vlastnosti super-vojaka proti emotívnej ľudskej bytosti, ktorého vlastne vraj chceme aj nechceme.. A pritom sa Carl vlastne sám stále len hľadá, má strach z odhalenia, je smutný, že ho okolie nepri-

jíma, a bojí sa ho, je to taký uplakaný zaťatý špión, ktorý má veľmi často šťastie. Ale v skrytu na pozadí celého deja je vlastne pochybný strach všetkých chlapov sveta, že sú slabí, nedokonalí, neustále zlyhávajú oproti genetickým vylepšencom a nikto nepovie, že ženám je to vlastne jedno, ak sú schopní lásky a mnohé pseudozlyhania sú vlastne víťazstvami. Nevieťm prečo aj v solídnej Európe musíme ísť na ruku americkému hurá-klišé, ktorému chýba humor alebo sarkazmus, bez neho je táto kniha divná. Čo sa politickej oblasti týka, nie je zaujímavé autorovo zvláštne znovurozdelenie sveta, kde sa rozpadli

staré štáty a únie a svoj mocenský vplyv si rozdelili inak a na svojráznych územiach zemegule. Oveľa zaujímavejších je zopár informácií a replík zo života otca hlavnej hrdinky Sevgi – Murata Ertekina, ktorý je napriek svojmu veku jediným naozajstným alfa samcom v románe. Veľmi ma zaujala jeho krátka sonda do islamského sveta a pohľad, ktorý si málokedy uvedomujeme. Murat silou svojej krásnej osobnosti túžil po slobodnejšom živote pre svoju rodinu a tak emigroval do americkej časti tohto vymysleného sveta. Z nej však nie je už bezbolestná cesta späť a mnohé vrodené zásady, životný štýl musí rodina obetovať, čo však nedokáže jeho manželka. Čím je viac pohlcovaná konzumom, tým viac sa utieka k ortodoxným ideám, zahaľuje sa, prestáva komunikovať s okolím, až sa nakoniec vráti sama do islamskej vlasti. Až

tu som vlastne pochopila, prečo sa dnes krajiny islamu utiekajú k veľkým bludom a velebiam staré zákony o to viac, čím viac na ne útočí reklama, byznis, ľúbivé riešenia. Je to ich jediná pacifistická slovná obrana a zbraň bez ohľadu na to, čo hovoria, chcú len svojim vlastným spôsobom odmietnuť a zmeniť súčasnú skutočnosť k lepšiemu, mohli by pokojne aj začať štekať, možno by sa konečne našli chápajúce uši.. Naozaj zopár kontroverzných myšlienok sa vo Variante 13 nachádza, možno aj bez prvotného úmyslu autora.

Ale behačka, búchačka, strieľačka, forenzačka s paravedou a priemerná scifi-detektívka s špiónažno-bondovským pozadím to je, ak nemáte nič lepšie na čítanie.

12. 1. 2012 Bratislava

Dagmar Včielka Mehešová

Richard K. Morgan: Varianta 13. Přel. Zdeněk Uherčík, Stani-slav Juhaňák – Triton, Praha, 2011, 544 s. 399 Kč (pro členy klubu Trifid 299 Kč)

Ne tak úplně šťastné číslo

Dovedu si představit, že britský autor sci-fi **Richard K. Morgan** (nar. 1965) psal svůj pátý román *Varianta 13* (originální název díla z roku 2007 zní *Black Man* neboli *Černoch*) s tím, že právě plodí svou nejambicióznější věc, nejen nejrozsáhlejší co do počtu stránek, ale nejpropracovanější co do hloubky i šířky témat. Morgan je mistr ve vykreslování různých variant budoucnosti, pohříchu neradostných. Sice si zdánlivě usnadnil práci s vymyšlením zbrusu nových období tím, že tři ze svých románů sloučil do trilogie pod střechou téhož 25. století. Ale její hrdina, agent Kovacs, v každém svazku řeší zcela jiný problém, díky kterému Morgan před čtenářem odkrývá vždy zcela novou sloj svého světa, zavádí ho do hlubších vrstev, seznamuje ho s novými, dosud neznámými faktory, aspekty i mechanismy. Ve výsledku realie, v nichž se Morganovy akčně hlubokomyšlné romány odehrávají, fascinují podrobnostmi, autorovou extrapolací, velkorysostí, vzbuzují obdiv k jeho představivosti a prozíravosti, počínaje běžným technologickým vizionářstvím a konče velkou schopností vidět i sociální a politickou budoucnost světa.

Do *Varianty 13* jako by napěchoval všechno, co dobře fungovalo v jeho předešlých knihách. Jako by si předsevzal, že žádnou oblast lidského života nejen neoponechá bez povšimnutí, ale půjde v jejich líčení do nejmenších detailů, aby nic nezůstalo neobjasněné, netknuté, aby všechno ve složité struktuře knihy nakonec hrálo nějakou roli, aby každý detail sedl dříve či později na vymezené místo, tím lépe, když pro čtenáře překvapivě. Aby vzbudil co nejkomplexnější a monolitický dojem.

Ambice velká až běda. Asi to muselo být neuvěřitelně náročné na promyšlení, na strukturální sešroubování ve fungující celek a pak na sepsání. A také na ukočirování rozmanitých

subžánrů, které se do knihy derou, aby nepřevážily: základem je poctivá SF, spíše dystopie, ale Morgan zřejmě bojuje s pokusem nechat se táhnout konspirační dějovou linkou, která v průběhu děje získává vrch nad vším ostatním. A má co dělat, aby rovněž nepodlehł svodu obyčejného militaristicky akčního napínáku. K tomu si na sebe upletl hodně mocný bič v podobě složité zápletky. Různé indicie, zdánlivě nevysvětlitelné události a činy aktérů se dlouho jen vrší, až kolem povlává příliš mnoho volných konců vyprávění a dlouho se nikdo nemá k jejich pochytní a svázání do ukázněného dějového pramene. V důsledku román někde kolem první poloviny ztěžkne a čtenář se chvíli dějem probíjí jako proti zákeřnému proudu.

Přitom vlastně nejde o nic světoborného. Na Zemi, geopoliticky překopané k nepoznání, byl víceméně dotažen do konce lov na geneticky zmutované, dokonalé vojáky, kteří měli být v minulosti používáni v různých bojových situacích, jakých si Země zjevně užila víc než dost, když výsledkem jsou – například – „Rozpojené“ státy americké. Mutanti však žijí v koloniích na Marsu, s nímž Země, ovládaná sice formálně politickými představiteli, ve skutečnosti však korporacemi, nemá nejlepší vztahy. Občas některý z nich pronikne na Zemi. Je třeba jej lokalizovat a zneškodnit, protože...

To se také včas dozvíme v dějové spleti. Od samého počátku ale víme, že něco hodně podobného napsal už před více než 40 lety **Philip K. Dick**. Nebyl to v jeho produkci nijak zvlášť ambiciózní projekt, řadová kniha z desítek, ale zasloužil jako málokterá. *Sni androidi o elektrických ovečkách?* se jmenovala, ale proslula jako *Blade Runner*. A v záplavě velké úcty k Morganovu úsilí někde v hloubi mozkového podvěsku zahlodá pochyba, zda méně není někdy více. **Roman Lipčík / iLiteratura.cz**

Vánoční e-zin Sardenu Na hraně nemožného

Sarden vydal svůj další e-zin, tentokrát nikoli jako výběr z recenzí uplynulého roku, ale jako sbírku povídek autorů, kteří byli tak laskaví a poskytli mu své povídky zdarma. Editor Martin Stručovský děkuje:

Milanu Březinovi, Karolině Francové, Petru Hetešovi, Honzovi Kotoučovi, Honzovi Kovanicovi, Milovi Lincovi, Ondrovi S. Nečasovi, Petře Neomillnerové, Julii Novákové, Ondrovi Páleníkovi, Tomášovi Přidalovi, Davidovi P. Stefanovičovi, Martině Šrámkové, Jaroslavu Velinskému a Františce Vrbenské.

Obálku, rovněž zdarma vytvořila ilustrátorka **Kateřina Perglová**.

Knihla je věnována **Martině Šrámkové**, která do ní zaslala svou povídku krátce před tím, než tak zemřela. Editorův editorial najdete na:

<http://sarden.cz/editorial-vanocni-e-zin-na-hrane-nemozneho>

sbíрку samotnou si můžete stáhnout třeba na:

<http://www.sarden.cz/storage/Na%20hrane%20nemozneho.pdf>

Povídky jsem zatím nečetl, ale při pohledu na typografii staženého PDF mě napadlo jen ono klasické „Nestřílejte na pianistu, dělá, co může“. Mám podezření, že sazba sbírky vznikla ve Wordu prostým seřazením povídek jednotlivých autorů se zachováním jejich (občas děsivého) formátování, v kterém je poslali.

Naštěstí u elektronické knihy nejde o nic, co by se nedalo za pár hodin práce napravit. Bylo by škoda, kdyby takováto maličkost znehodnotovala celý zajímavý projekt.

Grobenius

Statečný ilustrovaný románek

Tenhle román je ilustrovaný. Dříve to bývalo vcelku běžné a jen zřídka se to jako zde uvádělo na obálce hned v podtitulu. To jen v případě ilustrátorova opravdu velkého jména, ale ani ten největší nebyl uveden jako spoluautor, a to ještě na prvním místě. Dozvídáme-li se zde na obálce, že jde o ilustrovaný román **Mikea Mignoly** (a **Christopera Goldena**), má nám to říct, že nejsme daleko od komiksového románu. Naštěstí ilustrovaný román v novodobém pojetí má ke komiksovému románu daleko tím, že v něm převažuje text, čímž máme co dělat s normální ilustrovanou knihou, jen maskovanou novým pojmoslovím prosakujícím z komiksu a také novými velikány. Když je zde Mignola vypíchnut bezmála jako Dürer, věnujme se zprvu krátce jemu, přičemž laskavý čtenář této recenze nechť má na paměti, že to píše jakožto laik v oblasti výtvarného umění, ale i jako silný odpůrce komiksů, které v mých očích platí za zhoubu čtenářství a čtenářské obrazotvornosti.

Tenhle Mignola naopak komiksům zasvětil celý život a dosáhl zde velkých met, zejména se sérií *Hellboy*. Spojení s pišícíím autorem, pro nějž pracuje jako podřízený ilustrátor, je pro něho spíše výjimkou. Goldenův text vybavil stovkami ilustrací. Jsou důsledně černobílé (což znamená černé a bílé, nic mezi tím, žádná šed', žádný odstín) a s výjimkou hrstky celostránkových maliček, takže někde se vejdou na stránku i dvě. Mnohé jsou si silně podobné: to není jistě nedopatření, když vidíme dvě téměř totožné lebky, dvě stehenní kosti, jednu zlomenou jen o něco jinak než druhou, dvě skoro totožná panoramata pochmurného městečka s nakloněnými štíty domů. Jde o úmysl navodit bezvýhodnou atmosféru minimalistickými prostředky. Nic proti minimalismu, ale i tam, kde mu to nejlépe sluší, například v hudbě, se člověk přistihuje u podvědomého přání slyšet více tónů, více harmonie, a zde je to nejinak. Mignolův robustní styl navíc neumožňuje vystihnout detaily, a jeho kresby tak připomínají hrubé linoryty. Musí to být jeho trademark, pro který je ceněný, a přečetl-li jsem si o něm pár moudrých slov, mohu s výhradami souhlasit s tou polovinou přirovnání, které spojuje jeho ilustrace s atmosférou německého expresionismu (placatě, jednodimenzionálně, dodal bych jen), ale už ne s komiksovým klasikem **Jackem Kirbym**, tvořícím ve zlaté éře pro Marvel.

Golden je rovněž spíše podivné zjevení moderního písemnictví: nepublikuje ještě ani 20 let a za sebou má už téměř stovku titulů. Jakých? Například sedmnáct jeho knih se řadí do série *Buffy, přemožitelka upírů*. Ochotně beletrizuje filmy: podepсал se pod *King Konga*, *X-Meny* i *Battlestar Galactiku*. S Mignolou se neseťkal poprvé: s jeho ilustracemi sepsal několik *Hellboyových* příběhů.

Tedy již bez iluzí – nemáme co do činění ani s Dürerem, ani s **Hansem Christianem Andersenem**, nýbrž s dvěma reprezentanty

umění, které nemají místo pomalu už ani na otočných stojácích na letišti, ale spíše v novinových stáncích. A přece vykročení jednoho i druhého mimo své hájemství a setkání na teritoriu, kde se necítí úplně doma, nedopadlo tak zle, jak by se z daných premis dalo očekávat. A to dokonce i přesto, že zde figurují upíři.

Upíři – přesněji vampýři – jsou v tomto ilustrovaném románu opět takoví, jací mají být. Žádný anemický emo adolescent, žádný nesmrtelný poskok z Bílého domu bojující proti al-Káidě; klasické mrchožroutské bestie proměňující se v netopýry, krvelačná havěť snad jen s takovým zbytkem cti v těle, že se zdržuje napadání zdravých jedinců a pase je jen na umírajících a mrtvých.

Za první světové války, přesněji za její hororově alternativní podoby, jaká se odvíjí v knize, mají upíři o přísun potravy postaráno. Když kapitán Henry Baltimore krvácí na bojišti mezi zákopy, poruší nepsaná pravidla a

bestii, která se snese k hostině na jeho umírajícím těle, odhání tak, že ji těžce zraní. Zachová si díky tomu život, ale vypovězením nepsané smlouvy snese na lidstvo prokletí. Před upíry si od té chvíle není jistý nikdo živý.

Tolik prolog. Hlavní část knihy se pak nese (v Baltimoreově nepřítomnosti) na vlně vyprávění tří téměř anonymních postav, spjatých s jeho osudy. Po střípících skládají jeho příběh, doplňují jej jeho deníkem a do společného vinku přidávají vlastní příběhy s nadpřirozenem a hrůzou, o něž od dob Baltimoreova osudného pochybení nemá žádný člověk nouzi. Vyprávění jsou napínavá, tajemná, mají gotický háv a jejich rámeček připomíná hospodu ve Spessartu, když si Mignola tak zakládá na německém expresionismu, ale originál hauffovskou, ne onu filmovou taškařici: v hostinci, kde trojice čeká na příchod svého společného přítele, panuje zdánlivě klid, který žádná hrůza zvenčí narušuje, a tak se mohou vyprávěči trochu popichovat sami.

Pak se konečně dostaví Baltimore a ukáže se, že je svolal za účelem, který od počátku tuší: mají mu pomoci v závěrečné bitvě proti vampýrské zhoubě a jejímu strůjci, Rudému králi. To už je v zásadě epilog, byť poněkud natažený, a pro děj knihy kulminační bod, nicméně její hlavní půvab spočívá v oné atmosférické, příběhové střední pasáži. V ní se díky šikovně navozené náladě nejen bojíme, ale i soucítíme s lidstvem odsouzeným na jatka, ať jsou válečná nebo upířská, i s cínovým vojáčkem, který jako surrealisticky předýchnutá paralela prochází knihou v andersenovských citacích i ve vnitřním světě hlavního hrdiny.

Roman Lipčík / iLiteratura.cz

Mike Mignola & Christopher Golden: Baltimore aneb Statečný cínový voják a vampýr. Přel. Jana Odehnalová, Triton, Praha/Kroměříž, 2011, 304 s.

Petra Neomillnerová: Hon na lišku (Písně čarodějky 2)

Moire zastává od minule úřad představené Bratrstva, ale zároveň má velmi pevné vazby k layerským válečným čarodějům. Jako by seděla na dvou židlích, nebo ji odpovědnost příliš vyčerpávala. Necítí se být úplně sama sebou, někteří její muži to cítí také a mají jí to trochu za zlé. Zejména vztah s Desmondem se pomalu, ale jistě rozpadá, a někdo jí nechává na prahu pro výstrahu zabité kočky.

To by ale nebyla Moire, aby v tom nejhorším nevytáhla do války, kterou Layela vede v Posensku. Její filozofie jí totiž našeptává, že jedině, co může udělat, je prostě fungovat dál, ať se cítí jakkoliv mizerně a ať stojí proti jakémukoliv nepříteli. S čím nehme, to odkládáme, dokud se to nějak nevyvine samo. A Moire se to rozhodně vyvinulo, ale na následky si ještě budeme muset počkat.

A je to tu zase. Přečtete si první slovo, větu, odstavec a padne na vás deprese těžká jako městská duchna černého sněhu. Proč tohle vlastně čtete? Nemáte toho dost ve svém osobním životě? Ale já moc dobře vím, že tohle prostě musíte číst. Chápu to, já totiž taky musím pokračovat dál.

V tom spočívá největší kouzlo stylu **Petry Neomillnerové**. Její dokonalé autorské řemeslo, úsporný, až úsečný styl a žádné přebytečné cukrblíky, jaly dávno čtenáře do příliš pevných tenat. Kdo mohl odolat, již stojí opodál a my ostatní už uděláme cokoli, abychom dostali svou pravidelnou dávku. A díky tomu nám může **Petra Neomillnerová** v lákavém obalu fantastiky podstrkávat opravdu hořká sousta z toho našeho světa. Ale to už jsem říkala minule. A předminule.

Čím je **Hon na lišku** jiný oproti předešlým nedávným knihám? Opět ubírá na libivosti. Moire už vlastně ani moc nesouloží, pomyslení na něco takového je jen mechanický pozůstatek dřívějšího života. Sama v sobě se taky moc nemírá, protože když není, co by mohla změnit, nemá to cenu. A tak zbývá jen vyprávění. Válka, zrada a bolest. Příběh uteče rychle, sotva stačíte mrknout, a vlastně jste se toho zase až tolik nedozvěděli. Co teď bude s Moire, kterou opouštíme dost narychlo a která vlastně neměla čas cokoliv vyřešit?

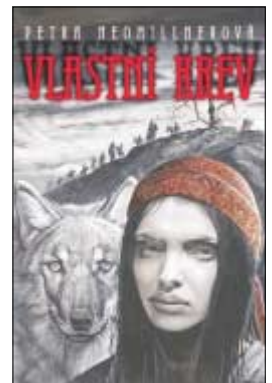
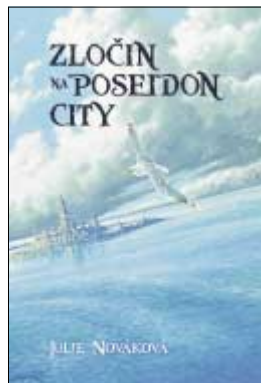
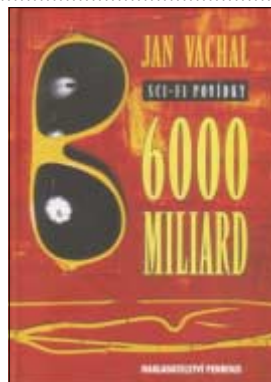
Série o Moire se začíná profilovat jako nejrealističtější řada **Petry Neomillnerové**. Zatímco Tina a Lota využívají fantasy propriet více, Moire by se už pomalu mohla odehrávat ve skutečné historii. V **Honu na lišku** se magie vyskytuje dosti sporadicky, a jen tak mimochodem. Kdyby úplně zmizela, vůbec nic by se nestalo.

Pokračování *Písní čarodějky* bude vyhovovat těm, co se neradi patlají v efektních kouzlech a nekonečných popisech krajiny a zároveň snesou trochu té válečné reality.

Hon na lišku se snad dá číst i samostatně, ale v rámci vnoreni se do postav to nelze doporučit. Bez předešlé znalosti psychologie protagonistů by mohl být problém vytvořit si k nim totiž nějaký vztah. Navíc si Moire stejně zaslouží, abyste jí věnovali plnou pozornost.

Lament / Sarden

Petra Neomillnerová: Písně čarodějky 2: Hon na lišku, Epoque, 2011, obálka Roman Kýbus, 280 s., brož., 259 Kč

SF e-knihy od našich autorů už jsou tady: například na www.wknihy.cz

Ondřej Doule: Měsíční baroko

Suborbitální lety, hotel na orbitě, stanice na Měsíci a základna na Marsu – žádné sci-fi, ale běžná realita. Architekt Ondřej Doule (1978) je přesvědčen, že základna na Měsíci se dočkáme v řádu desítek let a suborbitální lety se spustí každým okamžikem. Člen akademického sboru International Space University (ISU) se s Vesmírem podělil o to, jak se malý kluk může zbláznit do designu, stát se vesmírným architektem či spolupracovat s NASA.

Vesmír: Loni jste dokončil doktorát na Fakultě architektury ČVUT, ale působíte na ISU ve Štrasburku.

Doule: Měl jsem nabídky ve Francii na výzkum i doktorát, ale chtěl jsem udělat doktorát doma trochu z vlasteneckých důvodů a také proto, že jsem zde studoval. Věnovat se výzkumu v architektuře je u nás nemožné. Viděl jsem statistiku, kde se srovnávaly výsledky vědy a výzkumu na českých univerzitách. Nebyla tam uvedena ani jedna fakulta architektury, jen pod čarou byla poznámka, že výzkum v oblasti architektury je insignifikantní, tudíž neuváděn ani v %.

V: *Není to vidět i na tom, co se staví?*

D: To bych nechal bez komentáře. Česká architektura je na poměrně vysoké úrovni, ale problém vidím v tom, jak se co staví a jak se stavby vybírají. Spousta mých kolegů jsou výborní architekti, kteří se k architektuře z nějakých důvodů nedostanou. Lidé nevědí, co je dobré, a vše je řízeno developery nebo nějakým hloupým zákonem. Navíc člověk v Česku musí být bohatý, aby architekt chtěl. Proč by si někdo přizval architekta na úpravu obývacího či ložnice? Ve Francii je to úplně běžné. Jsem přesvědčený, že to souvisí s teorií a výzkumem, který je velice zanedbaný. A teorie souvisí se vzděláváním. Architekt není schopen obhájit svoji profesi před stavebním inženýrem. To je důvod, proč u nás nepotřebujete autorizaci architekta při stavbě třeba rodinného domku, stačí razítko stavebního inženýra.

V: *Design interiéru vás začal bavit už v útlém dětství. Jak k tomu přišlo?*

D: Tehdy jsem nevěděl, že je to nějaký design, ale hrozně mě to bavilo. Když mi bylo asi 6-7 let, dostali jsme s bratrem velký pokoj. Udělal jsem si modely nábytku a začal s nimi hýbat v měřítku 1:10. Pak jsem se dostal k časopisu ABC a modelům. A jedním z největších inspirátorů v dětství byly komiksy Káji Saudka.

V: *Máte rád sci-fi filmy?*

D: Moc, je to můj oblíbený žánr již od dětství, ale třeba k Tarkovskému jsem se dostal až na univerzitě, Solaris mám moc rád. Nebo československou Ikarii XB1, to je skvělý film. Sci-fi filmy jsou velmi podnětné.

V: *Ale tvůrci si v nich také pěkně vymýšlejí, ne?*

D: Jistě, mě ale zajímají příběhy, technologie, futuristická měs-

ta. Samozřejmě je to trochu šílené a nerealizovatelné, ale baví mě meziplanetární cesty, rasy, kultury.

V: *Chtěl byste letět do vesmíru?*

D: Určitě. Lidé se toho bojí, ale nejde o nic než o osvětlu. Je to jako v architektuře: na tančící dům si lidé také zvykli.

V: *Myslíte si, že za nějaký čas se nebude létat na dovolenou třeba na Maledivy, ale na Měsíc?*

D: Ano, bude to zpočátku dost luxusní záležitost. Třeba příští rok se spouští soutěž Google Lunar X PRIZE; na Měsíc se vyšle třeba 20 soukromých robotů, tím to začne. Mít vlastního robota na Měsíci, fotit si lunární krajinu, to je docela dobré, ne?

V: *Neměli bychom být v přístupu k vesmíru opatrnější? Když se začalo létat, byl to obrovský zážitek, pak se to stalo běžným. Nyní můžeme létat kolem Země, na Měsíc, za chvíli na Mars. Co bude pak?*

D: To nevím. Moje generace se určitě dožije letů na Měsíc a lunární základny. Jeden kolega v NASA v Kalifornii má za cíl navštívit jinou galaxii, což považují za úplně šílené. Se současnými technologiemi to nelze stihnout. On jako fyzik vidí, že ty možnosti jsou, jen je třeba vyvinout správné technologie.

V: *Jako architekt jste musel vše kolem fyziky, vesmíru atd. někde nastudovat, kde a jak?*

D: To lze velmi dobře na ISU. Tam lze získat interdisciplinární poznatky. Musíte zvládnout jistě všeobecné vzdělání, abyste prošla kursem. Třeba právo se musíte našrotit. Je to proto, abyste měla všeobecný přehled. Fyziku zvládám na úrovni praktické aplikace; jak se chová kapalina ve stavu beztláče, co způsobí nižší gravitace. Žádné fyzikální procesy nepočítám, když udělám nějaký koncept, mám povědomí o tom, jak materiály pracují, ale návrh předám leteckému inženýrovi, který to spočítá. Je to trochu jako klasická architektura, jen spolupracuje víc s leteckými než stavebními inženýry.

V: *Existují podobné projekty jako ty vaše?*

D: NASA má řadu návrhů, z nichž čerpám. Většinou je využívám pro inspiraci, ale zjišťuji, že to není ono. Proto jsem vytvořil čtyři hlavní koncepty. Ty považuji za stěžejní pro teorii v oblasti architektury ve vesmíru. Rozdělil jsem je dle typu extrémního prostředí obklopující člověka: Mars, Měsíc, orbita a suborbitální lety. Jsou to dosti odlišná prostředí, pro něž máme vytvořit umělé obyvatelné podmínky.

V: *Na Marsu počítáte s biosférami, které zajistí obyvatelům obživu.*

D: V případě dlouhých misí na Marsu se předpokládá, že umělá podpora života bude tzv. bioregenerativní. Půjde o simulaci prostředí na Zemi, kde budou rostliny, živočichové, mikroby zajišťující recyklaci odpadů a tvorbu kyslíku. Něco jako projekt

Biosféra (experimentální projekt v Arizoně pokoušející se uměle napodobit podmínky na Zemi v jakýchsi sklenících).

V: Nelze tedy využívat místní podmínky a zdroje?

D: To je cílem, ale je nutné zjistit, jak se místní podmínky dají využít. Na Marsu se v určitých místech vyskytuje téměř úrodná půda, takže tu by šlo přenést do těchto skleníků. Pak je tam určité množství vody, proto bychom měli otestovat technologii, kdy by se využívala a těžila zemina a z ní pak voda. Popřípadě kyslík z atmosféry.

V: Jak by to třeba vypadalo se záchody? Podléhal by jejich obsah také recyklaci?

D: Voda je ve vesmíru strašlivě drahý artikl. Hlavně na orbitě, takže veškeré tekutiny je zapotřebí co nejefektivněji recyklovat. Zdá se, že to se daří. U tuhých odpadů to zatím nejde v chemických podporách života. Biologické podpory jsou zase náročné na prostor. Pokud vymyslíme dostatečně velkou loď, kde by byla možná biologická podpora života, můžeme pak recyklovat i tuhé odpady.

V: Posléze se přivezou rostliny a zvířata?

D: Rostliny i zvířata jsou relativně přizpůsobiví, stejně jako člověk. Na mezinárodní vesmírné stanici (ISS) se experimentovalo s růstem jisté rostliny od semínka. Rostlina se ve stavu beztlaku začala tvarovat zvláštním způsobem. Vlastně nerozpozná, kde je zem a kde strop. Kořen roste jinak; místo jednoho kořenu měla dva. A nevědělo se proč. Údajně má v DNA zakódováno, že v tomto konkrétním prostředí se chová právě takhle. Panuje proto obava, co se týče reprodukce člověka ve vesmíru. Je to neuvěřitelně komplexní organismus, neví se, co by vzniklo, když to řeknu jednoduše.

V: To je ovšem už etický problém, který nelze zatím experimentálně vyzkoušet ani v mikropodmínkách na Zemi.

D: Právě, při přednáškách jsme spekovali i o tom, že takový člověk by mohl mít i nějaké odlišné schopnosti. A medicí to nevyklučují.

V: U zvířat ovšem k nějakým pokusům docházelo?

D: Japonci to zkoušeli s rybami. Do vesmíru dovezené ryby byly neustále dezorientované. Ale ty, co se tam narodily, se od mala perfektně přizpůsobily stavu beztlaku. Získaly zcela jiné orientační schopnosti.

Každý organismus se přizpůsobí. Když vyletíte do stavu beztlaku, váš organismus se začne měnit. A to téměř trvale.

V: Je tedy pro lidi jednodušší letět ze Země na Mars než naopak?

D: Gravitace je stěžejním principem lidského prostředí. Když se tělo dostane do nižší gravitace, začne se měnit: odvápnjuje se, svaly slábnou, přizpůsobuje se. Jakmile z prostředí s nižší gravitací chceme zpět a nejsme na to připraveni, nastanou velké problémy. Křehké kosti neunesou váhu těla. Ale všemu lze předcházet tréninkem. Potvrdili to ruští kosmonauti, kteří pobývali ve vesmíru i rok. Ale není pravda, co se často tvrdí, že by nízká gravitace či stav beztlaku byly nebezpečné.

V: Takže pro případné marťanky, kteří by se na Marsu narodili, už není cesty na Zem?

D: Pokud by podstoupili trénink, proč ne? Je to jiná biosféra.

V: Co vidíte jako reálné? Nejdřív obydlet Měsíc a pak zkusit Mars?

D: Měsíc je blíž, ale prostředí na něm je mnohem extrémnější než na Marsu. Měsíc je velice výhodný k testování technologií, které by pak fungovaly na Marsu. Navíc spojení se Zemí má v případě Měsíce zpoždění zhruba 1,5 vteřiny. Z Marsu to může být i 21 minut. Testování marťanských technologií na Měsíci někteří vědci považují za samozřejmost. Kde jinde lze takto testovat? Samozřejmě nejdříve se testuje na Zemi, pod vodou, v Antarktidě. Nejkritičtější okamžik je pak start rakety, kdy dochází k neuvěřitelnému přetížení a vibracím, a pak přistání na Měsíci, kde není gravitace a atmosféra. S modulem nelze brzdit o atmosféru, a proto je nutné mít šíleně moc paliva nejen ke startu, ale i k přistání.

V: Nemohou lidé Mars ještě před případným obydlením znečistit natolik, že bude neobyvatelný? Za předpokladu, že půjde především o hledání zdrojů.

D: Půjde hlavně o zdroje a vědu. Jinak je to etická otázka. Ve vesmíru je neuvěřitelné množství zdrojů. A pokud bychom chtěli zachovat nedotčenou například lunární krajinu, pak bychom měli vybrat konkrétní lokality, dohodnout se na mezinárodní úrovni, která část se bude osidlovat či kde těžít, a zbytku se nedotkneme. Na Marsu jsou již stanovena tzv. pásma ochrany kolem pólů. Do nich sondy nemají přistávat. Měla by existovat mezinárodní úmluva, ale státy nejsou schopny se domluvit ani na Dohodě o osídlení Měsíce (The Moon Treaty) či na využívání měsíčních zdrojů. Velké státy jako USA či Rusko o to nemají zájem.

V: Takže kdo přiletí jako první, ten začne „kolonizovat“...

D: Samozřejmě! A právo se začne psát potom. Stále platí, že nejsilnější země má dobytelské snahy, tak to prostě je. Lidé sice doletí až na Mars, ale mentálně se nezmění. Na Měsíc poletí ti nejbohatší; ruské, americké nebo čínské společnosti, a to těžít a dobývat.

Třeba mezinárodní kosmická stanice je nejen úžasný technologický počín, mnohem větší počín je to politický. Státy se na něčem opravdu dohodly, a i když se zpožděním, tak se jim to podařilo a funguje to. Toho bychom si měli vážit.

V: Pracujete nejen na habitatech, ale i na návrzích kosmických lodí. Čím je váš projekt Silverbird originální?

D: Silverbird je suborbitální letoun, který jsem navrhl tak, aby každý pasažér měl svůj osobní prostor z důvodů bezpečnosti. Všechny projekty zatím počítaly se společnou kabinou (Virgin Galactic, EADS Rocketplane), kde se mohou pasažéři nekontrolovaně pohybovat ve stavu beztlíže bez návodu, jak se dostat zpět do sedaček při vstupu do atmosféry a přetížení několika G. A naopak například společnost XCOR se chystá provozovat suborbitální lety raketoplány Lynx určenými jen pro pilota a jednoho pasažéra. Ten ale bude celou dobu připoután. Vyletí nad atmosféru a uvidí Zemi. Neužije si vůbec stav beztlíže. Přišel jsem na to, že není problém vytvarovat komfortní kabinu pro více lidí a současně je izolovat. Kdo by chtěl, odpoutá se a zaplave si ve stavu beztlíže. To jiné koncepty neumozňují.

V: Pustil jste se i do návrhu orbitálního hotelu, jak by měly vypadat jeho interiéry?

D: Ve stavu beztlíže jsou nebezpečné nárazy. Člověk, který nebude moct jako astronaut trénovat, se může lehce zranit. Stěny musejí být pružné, polstrované, žádné hrany, rohy. Potřebujete ale madla, o něž se chytíte a stabilizujete. Často ve stavu beztlíže dochází k dezorientaci, a to i v malém prostoru. Různá tlačítka a manuály musejí být veliké, protože se na ně jinak prstem netrefíte.

V: Nechal jste se slyšet, že váš habitat MB10 (Mars Base 10) na Marsu nemá genia loci.

D: Základna, kterou jsem navrhoval pro Mars, nemá primárně odrážet genia loci marťanské krajiny. Musel jsem respektovat fyzikální podmínky prostředí. Ale můj poslední koncept je lunární základna na Měsici, o níž přemýšlím už od studií. Základna MB10 je spíš loď než habitat. Ke stavbě měsíčního habitatu využívám lunární prach a vytvářím již jakýsi architektonický styl s vlastním geniem loci. Snažím se jej respektovat i designem.

V: Jaký je to tedy styl?

D: I zde je funkčnost prvotní. Na Měsici jsou největším problémem mikrometeority a radiace, proti čemuž se musí základna chránit. Mikrometeority jsou v podstatě smrtící projektily, tudíž jsem se nechal inspirovat barokní architekturou, barokními opevněními. Základna je umístěna na severním pólu Měsíce, slunce je tudíž neustále nad horizontem a jakoby obíhá základnu po horizontu. Tlusté obvodové zdi v kruhu, hvězdicovitý tvar, klenba. Je to ten nejjednodušší způsob ochrany před projektily a radiací. A je to krásná paralela s pozemskou architekturou a kulturou člověka, která se tímto přenesla na Měsíc. Takové měsíční baroko.

V: Vycházel jste z nějakých již existujících konceptů?

D: Ne, tohle nevychází z žádných plánů ESA, NASA apod. Říkejme tomu koncept číslo 0. Prozkoumal jsem prostředí úplně od začátku. Projekt získal vědeckou kredibilitu na konferencích, takže nyní mám zelenou pokračovat ve výzkumu. Už jsem navázal kontakty nejen v USA se subjekty, které by na takovémto výzkumu spolupracovaly.

V: Máte široký záběr...

D: Chtěl bych zdůraznit, že i když prezentuji marťanské a lunární základny, tak ve všech zmíněných oblastech výzkumu se snažím architekturu prozkoumat tak, abych znalosti následně uplatnil na Zemi. Jedním z nejdůležitějších projektů, které nyní připravuji s NASA – jde o neoficiální, přátelskou spolupráci –, je autonomní robotický rozkládací habitat, který by se využil například v oblastech přírodních katastrof, v extrémních podmínkách. Tohle je můj ultimátní cíl a současně derivace těchto habitatů pro využití při stavbách rodinných domů, aniž by bylo nutné stavět tlusté zdi či betonový základ. Aby si to každá rodina mohla dovolit a nepotřebovala stavební firmu.

V: To zní skoro jako sen.

D: Ale je to mnohem blíže realitě než třeba marťanská základna.

V: Kde vy sám chcete bydlet?

D: Mám moc rád středověkou architekturu, takže bych si chtěl jednou opatřit nějakou zříceninu nebo malou pevnost a následně ji zrestaurovat.

Ptala se Rita Kindlerová

Vesmír 12/2011, kde najdete i více fotografií, které nedokážeme reprodukovat v kvalitě Vesmíru

Křížová výprava a pár strašidel

Žánr fantasy se neustále potýká s nadměrným množstvím čitokrevného kýče, k čemuž jeho autory svádí jednak náctiletý věk největšího procenta čtenářů, ale zároveň i onen základní žánrový syžet, který má blíže k pohádce než k realitě. První autoři čerpali ze starověkých či středověkých mytologií, dnes už se model fantasy světů ustavil i vlivem počítačových her, komiksů, filmů a seriálů. A stejně jako žánr hororu má své typické nadpřirozené bytosti (upíři, vlkodlaci, zombie), i fantasy má tradiční a v literární formě již značně opotřebované obudarium; všechny ty skřety (či orky), trpaslíky, elfy, draky a čaroděje. Zasadí-li autor i jen málo napínavý a originální příběh do takového prostředí, může téměř s jistotou počítat, že mu nějaké nakladatelství kývne a knihu vydá, a taková kniha obvykle sklídí uspokojivý zájem čtenářů hnaný neutuchajícím hladem po tom, co už jim jednou zachutnalo.

Důvod onoho dlouhotrvajícího hladu by byl na rozsáhlou studii a asi bude mít co dělat s fenoménem, který psychologové nazývají únik. Pokud se tedy nějaký tvůrce pokusí napsat fantasy román, který nenabízí ono uspokojení z opakované pohádky, riskuje. Ten risk se může vyplatit, jen to obvykle chvíli trvá. Taková *Píseň ledu a ohně* George R. R. Martina se opravdu velkého zájmu čtenářů dočkala až téměř po deseti letech od publikování prvního dílu (1996). Ale nyní už je na světě i aplaudovaný televizní seriál.

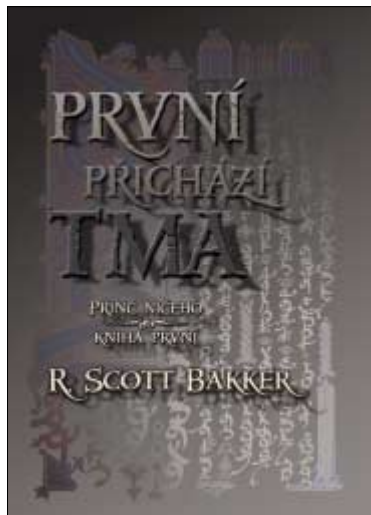
Podobný osud může mít i dílo o generaci mladšího Kanadána R. (Richarda) Scotta Bakker (nar. 1967). Česky mu vyšly dva romány z prozatím pětidílné série *Druhá apokalypsa*: v roce 2009 *První přichází tma* a letos *Válečný prorok*, oba jako součást trilogie *Princ ničeho*. I inspirační zdroje jsou u Bakker obdobné jako u Martina: více než zkýčovatěly tolkienovský svět ho zajímá evropský středověk. Jestliže Martin při sepisování velkolepých intrik soupeřících královských rodů studoval válku Lancasterů a Yorků o anglický trůn, Bakker do světa fantasy přenesl křížové výpravy. Je ostatně zvláštní, že motiv nábo-

ženských válek ještě ve fantasy žánru nebyl více využit: dosud si autoři vystačili s nevráživostí rasovou nebo hnanou nějakou temnou magickou silou.

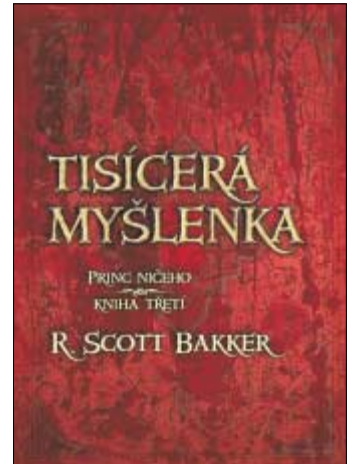
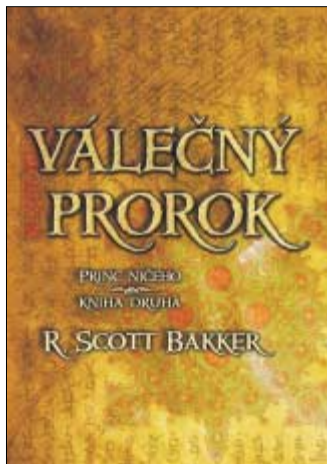
Detailně rozpracovaný motiv křížové výpravy není jediným netypickým prvkem, které Bakkerova fantasy nabízí. Pracuje také s klasickým syžetem o mladém nýmandovi, který se z nějaké zapadlé díry dostává do středu událostí rozhodujících o bytí a nebytí celého fantaskního světa, případně se ukáže být potomkem nějakého toho bývalého krále. I v románu *První přichází tma* se čtenář nejprve seznámil s mladíkem Anasürimbozem Kellhusem, který se ze zastrčeného chrámu vydává na jih za magicky zaslechnutým voláním svého zmizelého otce. Bakker ovšem zavedené schéma relativizuje, ba možná přímo převrací. Ukazuje se totiž, že Kellhus asi nebude tím kladným hrdinou, do něhož by se měl čtenář projektovat: brzy se začne vyjevovat jeho nelítostná povaha, s níž manipuluje všemi ve svém okolí. A nesleduje přitom žádné ušlechtilé cíle: zkouší, co všechno si může vůči ostatním dovolit, a zjišťuje, že jeho dovednost nenápadně, ale velmi rafinovaně psychologické manipulace mu nabízí nevidané možnosti.

S kladnými hrdiny je v Bakkerových románech vůbec dost potíž. Má jím být barbar Cnaiür vyhnaný ze svého kmene, protože prokázal nepřípustnou slabost? Na to je příliš krutý a – barbarský. Má to být někdo z inritských šlechticů, kteří šikují vojsko proti fanejcům, protože ti před mnoha lety obsadili jejich svaté město Šimeh? Nikoliv, jsou příliš prospěchářští a zlákaní mocí. Snad Drúsas Achamian, mág jedné staré, mocné, ale slábnoucí školy. Ale i ten je málo atraktivním hrdinou: táhne mu na padesát, je trochu při těle, pracuje jako špión a poslední dobou ho stíhají spíše pohromy.

Obdivuhodný náraz na cosi velkolepého se konal především v prvním díle série – podobně je tomu ostatně vždy, když čtenář poprvé nakoukne do důmyslně a detailně zestavěného fantaskního světa. A Bakker takový v hlavě nepochybně

Princ ničeho – kompletní trilogie je tu

měl již od prvního dílu. Navíc v různých vypravěčských perspektivách sledoval nesourodé postavy a chytře spleť jejich společné i protichůdné zájmy, jak se k sobě pomalu blíží. *Válečný prorok* je v tomto směru již skromnější – hlavní postavy jsou pohromadě a zájem, přinejmenším ten deklarovaný, mají společný: dotáhnout s vojskem do Šimehu a porazit fanejce. Kromě toho samozřejmě dál pracují na svých osobních ambicích, intrikách či pomstách. A postupně vychází najevo jejich role v celku příběhu: Kellhus jako onen prorok z titulu a pravděpodobný budoucí velký vládce, Cnaiür jako potenciální guerilový bojovník a Achamian jako ten, který by měl vše z povzdálí pozorně sledovat a zaznamenávat, ale bezděky podléhá Kellhusovu kouzlu a zapojuje se do dění; teprve v závěru se ukáže, že zdaleka není tak slabý, jak to dlouhou dobu vypadalo, a prokáže, že strach, kteří mají ostatní mágové z jeho skomírající školy, je oprávněný.

Přesnější podobu také začíná dostávat nadpřirozené zlo, které všechny aktéry příběhu ohrožuje mnohem víc, než si zatím dokážou připustit. Bakker je přitom trpělivý, nevypouští strašidla na stránky příliš často, zato vždy v ten pravý oka-

mžik. A přináší další pozoruhodný prvek – tohle nadpřirozené zlo má mimořádný sexuální apetit, což je prvek ve fantasy také málo vídaný.

Úhrnem – série *Princ ničeho* uspokojí nejenom skalní fanoušky fantasy, ale i ty čtenáře, kteří jinak triviálními syžety a obehnanými rekvizitami tohoto žánru pohrdají. Ba možná, že právě tu druhou skupinu, protože ti, kteří by si u Bakkerových knih chtěli odpočinout jako u pohádek, se tu něčeho takového nedočkají. Nic tu není jednoznačné, je tu mnoho krutého násilí i sexu a nepěkných věcí se dopouštějí i ti, kteří příběh táhnou. Osobně mi vadilo jen jedno – všechna ta bizarní, těžko zapamatovatelná a zaměnitelná jména lidí i frakcí. Stejně si za to čtenář pro názornost musí dosazovat křesťany a muslimy, šlechtici by klidně mohli mít francouzská, anglická a byzantská jména, barbar mongolské a tak podobně. Ale to by Bakker z žánru fantasy asi vyobcovali.

Pavel Mandys

R. Scott Bakker: Válečný prorok. Přel. Petr Kotrle, Triton, Praha, 2011, 576 s. 399 Kč (pro členy Trifid klubu: 299 Kč)

Paolo Bacigalupi: Dívka na klíček

Po ohromném úspěchu autorovy povídkové sbírky *Čerpadlo 6* následuje román *Dívka na klíček* (Hugo, Nebula). Tak jako předchozí kniha, i tato je zasazena do postkatastrofické budoucnosti a nepřímo na některé povídky předchozího svazku navazuje.

Oteplování zaplavilo část pevnin, choroby a mutace zahubily většinu potravního ekosystému a následně i zdecimovaly lidskou rasu. Přeživší jsou závislí na geneticky modifikovaných potravinách z dovozů bioinženýrských korporací – těch samých, které předtím choroby vypustily. Jídla i energie je nedostatek, univerzální jednotkou jsou kalorie: za práci (tedy kalorie) dostanete prostředky k udržení života (jiné kalorie). Jen Thajsko se díky zachovalé genetické bance dokázalo udržet samostatné a dovozu od korporací se brání ve strachu před novou epidemií. Pašování cizích (modifikovaných) potravin je trestné, imigranti nejsou bráni lépe než dobytek – zní to zruďně, ale s ohledem na situaci to dává praktický smysl. Jenže kdo má přísun kalorií, má i moc, a tak i poslední bašta geneticky čistých plodin pomalu ustupuje zájmům několika ziskuchtivých jedinců...

Kniha má velmi pomalý rozjezd a chvilku trvá, než do ní pronikneme. Většina dialogů je prokládána

thajskými výrazy, často se naráží na věci, na jejichž vysvětlení budeme muset pár desítek stran počkat. Víc než na vnějším ději je plynutí příběhu postaveno na vnitřním dění navzájem velice odlišných postav. Několika úhly pohledů tak můžeme sledovat jejich sice oddělenou, ale přesto beze zbytku ke zkáze putující cestu skrz předpekli, jakým se stal Bangkok poté, co jej od moře dělí už jen čerpadla a vysoká hráz. Malé osobní dějiny jsou drceny soukolím těch velkých, jedinci ustupují nátlaku zájmových skupin. Rozhodně to není moc pozitivní kniha, spíš naopak: Bacigalupiho svět je hnusné místo k životu a moc nadějí na dobrý konec nedává. Na rozdíl od jiných se autorovi podařilo vyvarovat prvoplánové ekologické agitky a místo toho stvořit funkční (nebo spíš dokonale nefunkční) vizi jedné z možných budoucností, kterou sice nekomentuje, ale zato jí dává pořádné prožit. Pomalu, po kouskách, v jejím monumentálním celku viditelnou až na samém konci knihy.

Dívka na klíček nebude patřit ke knihám, které by oslovily širší masy, ale pokud si zvyknete na její tempo a styl, vaše čtenářské úsilí se mnohonásobně vyplatí.

Jakub Guman

Argo, 2011, překlad Richard Podaný, váz., 384 s., 389 Kč

Časem s vědou - prosinec

o velkých činech a lidech vědy

Po osobním doporučení Alberta Einsteina (který nad ním ale dva roky váhal) vychází v **prosinci 1921** v časopise Pruské akademie věd článek Theodora Kaluzy, už léta pouze soukromého docenta matematiky na univerzitě v Königsbergu (dnes Kaliningrad), o možném spojení Einsteinovy teorie gravitace a Maxwellovy teorie světla (elektřiny a magnetismu). Kaluza toho dosáhl tak, že do Einsteinova prostoročasu přidal další, pátý rozměr. Nu, v úsilí o velké sjednocení dnes už rozměrů figuruje tuším jedenáct... Po letech se Kaluza díky Einsteinově pomoci stal napřed profesorem v Kielu a poté v Göttingenu.

V **prosinci 1921** americký chemik Thomas Midgley, zaměstnanec jedné z firem General Motors, objevil, že přidavek tetraethylolova do benzínu zabraňuje klepání motorů. Mateřská firma sloučeninu nazvala pro veřejnost pouze „ethyl“ („olovo“ kvůli jeho jedovatosti zamlčela) a začala ji chrlit na trh – oproti jiným antidetonacím přísadám, které byly příliš jednoduché a tudíž nenesly takový zisk. Do roka Midley dostal prestižní Nicholsovou medaili Americké chemické společnosti. To už si musel vzít zdravotní dovolenou kvůli otravě olovem... V říjnu 1924 přitom veřejně demonstroval neškodnost „ethylu“ – napřed si ho nalil na ruku, potom ho šedesát sekund inhaloval.

Mimoходом, v roce 1930 Midgley objevil další ekologický „bombónek“ – freony.

Roku 1940, v jedenapadesáti letech(!), dostal obrnu a ochrnul. Čtyři roky nato spáchal sebevraždu.

Profesor Columbijské univerzity v New Yorku Harold Clayton Urey s využitím vlastní metody separace izotopů vďaka založené na principu frakční destilace objevuje v **prosinci 1931** deuterium, jehož existenci předtím teoreticky předpověděl Werner Heisenberg. „Těžký vodík“ se ve formě „těžké vody“ v dalších desetiletích stane důležitým moderátorem neutronů v jaderných reaktorech. Urey za svůj objev dostal v roce 1934 Nobelovu cenu.

Už dva roky se mladý elektroinženýr Karl Jansky (jeho rodiče byli českého původu) pokouší najít zdroj rušení transatlantického radiového signálu (který přes Velkou louži poprvé poslal **12. prosince 1901** Guglielmo Marconi). Za tím účelem si Jansky na bramborovém poli nedaleko New Yorku na

podvozku od staré fordky postavil omezeně směrovatelné anténní monstrem. Během **prosince 1931** poprvé uslyšel jednotvárný šum neznámého původu. Během dalších týdnů si nález potvrdil a potom nabídl záznamy astronomům z Harvardovy univerzity. Ti projevili totální nezájem. Jansky tedy nabíral signál ještě rok a potom veškerý materiál předal nadřazeným. Ti se s tím nemazali a vrazili to do *The New York Times*. Zrození radioastronomie tak ohlásily noviny.

Fyzikové kalifornské univerzity v Berkeley v čele s Ernestem Lawrencem spouštějí **1. prosince 1941** první kalutron (v podstatě výkonový cyklotron pro elektromagnetickou

separaci štěpitelného izotopu U 235 od neštěpitelného U 238). Pět dní nato Lawrence na schůzi amerického „Uranového výboru“ hlásí, že je schopen takto získávat mikrogram dosti čistého izotopu za hodinu. I pod vlivem této nečekané příznivé zprávy je ještě téhož dne rozhodnuto o uvolnění peněz i techniky k vývoji jaderné pumy (**6. prosince 1941** tedy de facto začíná projekt Manhattan, i když zatím ještě pod jinou šifrou). Shodou okolností hned na zítří Japonci napadají Pearl Harbor. Den nato vyhlásují USA válku Japonsku, 11. 12. pak Německo Spojeným státům.

Josef Stepling, učený německý jezuita usazený od dětství v Praze, po cílevědomém úsilí zakládá **9. prosince 1751** (čtyři roky předtím, než vznikla ve Vídni) v Klementinu

hvězdárnu s fyzikálním kabinetem. Vybavil ji potřebnými instrumenty (na což padlo takřka celé dědictví po matce) a neprodleně zahájil meteorologická pozorování. Na sklonku jeho ředitelování se v Klementinu začalo měřit počasí pravidelně, nepřerušené zachované záznamy pocházejí od roku 1784. Díky této observatoři kupříkladu víme, jaké bylo v Praze počasí třeba při korunovaci Leopolda II. českým králem, jak ji známe z Jiráskova F. L. Věka...

V Národní reaktorové laboratoři mezi městečky Arco a Idaho Falls (Idaho, USA) začíná **20. prosince 1951** pracovat první jaderná elektrárna na světě (ERR-1). Reaktor velikosti dvoulitrového hrnce má výkon pouhých stovek wattů, což je méně než spotřeba jeho vlastního zařízení, přesto: v období mezi posledními z úvodní série zkoušek štěpných pum a prvními gigantickými výbuchy termojadernými působí tohle mírové využitíčko jaderné energie jako hojivý balzám... Shodou okolností téměř přesně dvacet let poté začíná v Moskvě pracovat

další netypická elektrárna; sice svého druhu tepelná, avšak bez kotlů k výrobě páry, bez turbín i točivých generátorů... Chemická energie vázaná v palivu (zemním plynu) se zde mění v elektřinu přímo, bez onoho obtížného mezistupně energie mechanické. Etapa rozvoje magnetohydrodynamických generátorů právě začala... a dosud nekončí. Naopak – to nejlepší zřejmě má ještě před sebou.

V Praze a v Bratislavě už obdobné instituce nějakou dobu fungují. **21. prosince 1861** se v tedy i v moravské sto-

lici koná ustavující schůze *Přírodovědeckého spolku v Brně* (původní název je německý, zakladatelé byli Němci, avšak mezi prvními čestnými členy je mimo jiné Čech J. E. Purkyně). I Brňáci vydávají svůj časopis, ze stanov je pak velmi sympatický bod o bezplatném podělování moravských a slezských škol přírodovědným materiálem... Právě v tomto spolku prezentoval v únoru 1865 ústně a rok nato v jeho pojednáních písemně své převratné výsledky Johann Gregor Mendel. Spolek pravděpodobně zanikl až 2. světovou válkou.

o velkých činech a lidech vědy - leden

Prvního ledna 1882, necelých deset let po zahájení stavby, projíždí patnáctikilometrovým tunelem pod průsmykem sv. Gottharda ve švýcarských Alpách, tehdy nejdelším na světě, první vlak. Švýcarsko a Itálie jsou konečně spojeny kolejemi – a železniční stavitelství si zase podstatně přibrousilo ostruhu. Vezměme si kupříkladu měřickou stránku věci: Tunel s nejvyšším bodem 1151 m n. m. má tvar šikmé spirály, ve skále se otočí o 360 stupňů (malý poloměr zatáček si vyžádá nové typy lokomotiv); když se přitom obě protisměrně ražené štoly setkaly, minuly se ve svislém směru jen o 5 cm, ve vodorovném o 32 cm! Nelze ovšem pominout i průvodní potíže této gigantické stavby: Občasné závaly a zátopy, výbuch dynamitu, stávka dělníků, požár skladiště... A samozřejmě rozpočet – z proponované dvoukolejky zbyla jedno! Snad ani není divu, že vrchní stavitel, Ital Louis Favre, během stavby napřed zcela zešedivěl a nakonec zemřel v červenci 1879 přímo v tunelu na infarkt...

men si nechal vytesat epitaf *Wir müssen wissen, wir werden wissen* (Musíme vědět, budeme vědět).

Už od roku 1527 se v některých londýnských farnostech (které skrze křtiny měly přehled i o narozeních) nepravidelně pořizovaly tzv. seznamy zemřelých, od 1592 rozšířené o příčiny úmrtí. Město tyto údaje začalo vyžadovat a shromažďovat od 1603, kdy je, řečeno s kronikářem, „navštívila“ první morová epidemie za 17. století (o té poslední a nejhorší z 1665 píše Daniel Defoe ve své knize *Deník morového roku*). A právě černá smrt přivedla Johna Graunta, londýnského obchodníka drobným zbožím, k neobyčejnému koníčku: Pídit se, kdy, na co a v jakém počtu vlastně lidé umírají. Graunt detailně analyzoval počty narozených a zemřelých obyvatel Londýna v letech 1604-61 a zjistil neuvěřitelně zajímavé a především dosud zcela netušené věci. Například že se tehdy rodilo víc chlapců než dívek, že úmrtnost ve městě byla vyšší než na venkově nebo že na sešlost věkem umíralo 7 procent lidí. Třeba v roce 1632 došlo v Londýně k pouhým sedmi vraždám, ale jedno úmrtí způsobil i vzteklý pes a jedno leknutí.

Ve východopruském Wehlau (dnes Znamensk u Kaliningradu) se **23. ledna 1862** narodil jeden z nejvýznamnějších matematiků 19./20. století David Hilbert, později dlouholetý profesor na univerzitě v Göttingenu, kde vychoval řadu skvělých matematiků (měl 69 doktorandů). Jeho zřejmě největším intelektuálním výkonem bylo vypracování úplné a obecné soustavy geometrických axiomů, které vyhovují pro všechny možné typy geometrií (tedy nejen euklidovské). Známý je rovněž svým vymezením třidvaceti největších problémů matematiky z roku 1900 (pokud vím, dodnes jich vzdoruje šest, naposledy „padla“ v roce 2003 Poincarého domněnka). Zabýval se i fyzikou, neboť „pro fyziky je vlastně fyzika příliš těžká“. Přičítá se mu také dojemný výrok, že „Matematika by neměla být pokládána za hotovou, dokud ji neučiníte tak jasnou, že ji můžete vysvětlit prvnímu člověku, kterého potkáte na ulici.“ Zajímavý je i jeho názor na techniku: „Slyším spoustu řečí o tom, že prý mezi vědou a technikou vládne nepřátelství. Nevěřím, že by to byla pravda. Dokonce jsem si jist, že je to lež. Tak to přece vůbec nemůže být. Ty dvě totiž spolu nemají vůbec nic společného.“ Zemřel v roce 1943, na svůj náhrobní ká-

Graunt také první vypracoval tzv. životní tabulky, udávající počet přeživších ze sta v závislosti na věku, a to v rozmezí od šesti let (těch se dožilo 64/100) do 76 let (1/100).

Výsledky pak r. 1662 shrnul do devadesátistránkové brožury s názvem *Přírodní a politické postřehy vycházející ze seznamu zemřelých*, kterou dedikoval Johnu Robertsovi, lordu strážci tajné pečeti. Spisek vyšel **25. ledna 1662**. Jedenáct dní nato se dostal do zanedlouho oficalizované Royal Society a 26. února vynesl autorovi členství v této elitní instituci. Král Karel II. Grauntovo jmenování podepsal se slovy: „Najde-li se víc takových obchodníků, bez váhání je přijměte!“

Graunt však zůstal na zemi: „Rád jsem dělal něco nového, i když to nebylo nic nebetyčného, a nemusel jsem přitom svět obtěžovat tlustými svazky.“

Při velkém požáru Londýna 1666 přišel o všechno a do konce života se z této ztráty finančně nevybabral. Zakladatel demografie John Graunt zemřel v dubnu 1674 na žloutenku.

Bylo mu čtyřiapadesát, kteréhož věku podle jeho tabulek tehdy dosáhlo něco přes 6 % lidí.

V roce 1834 si akurátní pozorovatel Friedrich Bessel všiml, že pohyb nejjasnější hvězdy oblohy, Síría, není rovnoměrný a přímočarý. Podobné vlnovité „potáčení“ našel zanedlouho u Prokyona. Proto přišel s domněnkou o gravitačním působení nějaké velmi blízké hvězdy obíhající se Síríem kolem společného těžiště (a tvořící s ním tudíž fyzickou dvojhvězdu), jenže hvězdy tmavé, proto neviditelné. Samozřejmě s touto novotou narazil. Nu a **31. ledna 1862** (to už byl Bessel 16 let po smrti) americký optik Alvan Clark jr. zkouší nový dalekohled s čočkou o průměru 46 cm, který si objednala hvězdárna univerzity v Chicagu – a vedle jasně zářícího Síría spatřuje slaboučkého souseďa! Nemaje ponětí o Besselových astrokacifských nápadech, přijímá objev s nelibostí, jako nežádoucí va-

du čočky... – Průvodce dostává jméno Síríus B (přezdívkou *Štěňátko*, neboť Síríovi, dominantní hvězdě souhvězdí Velkého psa, se říkalo *Psí hvězda*). Spektrogram jeho záření (získaný až v roce 1914 Walterem Adamsem) vyvolá úžas; soupevník nesvítil červeně (jako dosud známé „studené“ hvězdy s malou svítivostí), nýbrž bíle, jako řádně žhavá hvězda! (Má povrchovou teplotu asi 32 000 Kelvinů oproti třeba 5700 K Slunce.) Z toho ovšem plyne příslušně menší povrch, tedy rozměry (průměr menší než Země) a při daném gravitačním působení na Síría i obrovská hustota (okolo $3 \cdot 10^6$ t/m³). Zatímco většina astronomů nad touto skutečností vrtí hlavou, Arthur Eddington ji bere vážně a v polovině 20. let nabízí vysvětlení: Hmota hvězdy se nachází ve formě tzv. degenerovaného plynu (směsi jader a elektronů namačkaných obrovským tlakem na sebe, bez distancí známých v normálních atomech).

František Houdek

Hrozba dostatku Třeštění letitého popularizátora

Časopis *Vesmír* 10/2011 přinesl rozhovor s jaderným fyzikem Františkem Janouchem „o Andreji Sacharovovi, ‘Tungušimě’, energii a svobodě“. Profesor Janouch v něm mj. říká: „Přímá úměra mezi bohatstvím státu, to jest HDP, a množstvím spotřebované energie je ale známa, že ano?“. Rozhovor končí otázkou ruského tazatele Viktora Kostjukovského: „Podle vás tedy existuje závislost i mezi množstvím energie a rozsahem svobody?“ Janouch odpovídá: „Určitě. Tak to chápal i Sacharov. Přímá závislost s mírou svobody a demokracie. A mohu to dokázat podobně jako souvislost mezi průměrnou délkou života a množstvím energie, které má společnost k dispozici.“

Zřejmě jde o názor původem z 50. let a ze sovětských poměrů. SSSR v té době ještě všestranně hladověl, takže jde o názor pochopitelný. Nicméně nejbohatší části Západu už tehdy začínaly trpět určitým syndromem nadbytku. A globální meze růstu se milosrdně skrývaly za horizontem.

Potom se někdy v průběhu 80. let nároky pozemské populace vyrovnaly celkové schopnosti planetární biosféry dlouhodobě zajišťovat lidstvu jeho tehdejší potřeby a likvidovat jeho odpady. V současnosti už lidstvo pozemskou kapacitu překračuje zhruba o třetinu, přičemž jedna miliarda lidí pořád ještě krutě hladoví a stejný počet v jiných částech světa trpí nadávou a jídlo se tam vyhazuje v množství, které by celou tu armádu hladových nasytilo.

V této souvislosti mě napadá jedna „zahřívací“ otázka – co je to vlastně *dostatek*? Nabízím čtyři možnosti: Dostatek je (1) minimum potřebné pro přežívání a reprodukci průměrného jedince; (2) průměrné množství, které je Země schopna jedinci trvale poskytovat; (3) množství, na které jedinec má peníze; (4) množství, po kterém jedinec touží. Které „nehodící se“ škrtnete?

Nebudu se tu krátkodeše nořit do evolučních vod a litv z nich příčiny, proč to tak je, pouze konstatuji, že aplikovat vědu a techniku dosavadním způsobem i do budoucnosti nestačí. Kdybychom dnes měli k dispozici relativně dostupné a bo-

haté zdroje energie, co by se asi stalo? Ti, kdož k západnímu dostatku zatím jen závistivě vzhlížejí, což je pořád ještě většina pozemské populace, by se k němu vydali hlava nehlava, zatímco ti již blahobytní by chtěli mít ještě víc. Další dostupná energie by tudíž vedla k ještě většímu (tím hůř, že silně asymetrickému) plýtvání a ještě rychlejší devastaci prostředí.

Albert Einstein ve svém projevu ke studentům Kalifornského technologického institutu v únoru 1931 prohlásil: „Pročpak nám tato skvělá aplikovaná věda, která ušetřila práci a usnadnila život, přináší tak málo štěstí? Jednoduchou odpovědí na to je: Protože jsme se dosud nenaučili používat ji rozumně. Chcete-li, aby vaše práce přinášela lidstvu více požehnaní, nestačí, abyste rozuměli aplikované vědě. Starost o člověka samého a o jeho osud musí vždy být hlavním zájmem veškerého technického snažení. Nikdy na to mezi svými rovníci a diagramy nezapomeňte!“

Zlatá slova vědeckého romantika – dějiny lidstva jsou dlážděny kostmi takových! Zatímco vědečtí pragmatici dál pilně krmití hydru.

Co by tedy bylo zapotřebí? V tom se odborníci víceméně shodují. „Je zřejmé, že východisko k udržení podmínek pro život budoucích lidských generací primárně spočívá ve většinovém pochopení místa a úlohy jednotlivce i lidské společnosti v biosféře a v přijetí nové hodnotové orientace, která bude preferovat tvůrčí kvalitu života lidí při snižování materiálních nároků na přírodu a její ekosystémy,“ stojí kupříkladu v nedávné publikaci *Hodnocení funkcí a služeb ekosystémů České republiky* (autor Josef Seják a kolektiv, 2010; volně dostupné na adrese <http://tvp.ujep.cz/projekty/HodnoceniFunkciASluzebEkosystemuCR.pdf>).

Desítky let jsem v médiích opěval výdobytky fyziky, chemie, biologie. Dodnes k nim chovám velký obdiv. Nicméně: Nemá-li kauza *Homo* skončit debaklem, na řadu musí přijít jiné vědy.

František Houdek

Eurocon a SFeraKon 2012

26. – 29. dubna 2012, Záhřeb (Zagreb), Chorvatsko

Přijďte v dubnu na chorvatský **Kontakt!** Navštivte Eurocon 2012 a 34. SFeraKon. Poznejte, jak cony dělají Chorvati.

Kdy?

V nejlepším čase na začátku sezony! V dubnu v Záhřebu ještě není horko, ale už ani zima, prostě přeměně příjemně, abyste si vychutnali SF přednášky, panely a rozhovory na conu a na sluníčku šálek kávy při debatě o jemnostech Powersovy nebo Strossovy fikce.

Zklamání rozhodně nebudete! Dovolte nám představit čestné hosty: **Tim Powers, Charles Stross a Darko Macan.**

Americký spisovatel **Tim Powers** (*1952, Buffalo, New York) je cenami ověřený autor vědecké fantastiky a fantasy, v poslední době známý především jako autor románu *Na vlnách podivna* (On Stranger Tides). Tento román, temná dobrodružná fantasy, se stal předlohou pro zatím poslední film ze série *Piráti z Karibiku* (Pirates of the Caribbean). Powersovy knihy *Na vlnách podivna*, *Brány Anubisovy* (The Anubis Gates) a *Stáčení temného piva* (The Drawing of the Dark) byly přeloženy a vydány rovněž v Chorvatsku. Pro chorvatské čtenáře, které fascinuje alternativní historie, je Powersova fikce velice zajímavá možná právě proto, že v této zemi jsou politické a historické „mohlo-by-být“ prakticky současné nedávné doby. Fakt, že některé z Powersových alternativních historií se dotýkají chorvatské historie a točí se kolem země, se kterými jsou chorvatské dějiny úzce spjaty, je už jen tou příslovečnou třešničkou na dortu.

Dodejme, že setkání s tímto autorem bude rozhodně zajímavé i pro české a slovenské čtenáře, kteří si dílo Tima Powersa rovněž velice oblíbili.

Skotský autor **Charles Stross** (*1964, Leeds) je prominentním členem nové generace britských autorů vědecké fantastiky, kteří se specializují na hard science fiction. Z jeho čtivých děl číší podivnost ovlivněná kromě Lovecraftových hororů i fantasy a hrami na hrdiny. Ano, napsal i román o hraní!

Kromě toho, že je brilantním autorem se skříni plnou cen, je v Chorvatsku známý i pro své názory na moderní nová média a má silný vliv na alternativní scénu mimo fandom. (Nuže, to se tak stane, když má někdo univerzitní tituly z farmacie a informatiky, blog a tendence otevřeně probírat své názory.)

Darko Macan (*1966, Záhřeb) je prostě nejlepší chorvatský autor vědecké fantastiky, i mimo Chorvatsko známý rovněž ve světě comicsu. To těžko někoho překvapí, když obhájil univerzitní titul (v oblasti historie a archeologie) dizertační prací na téma *Chorvatský comics v období 1945 – 1954* („Hrvatski strip: 1945 – 54“). Na mezinárodní scénu vstoupil v roce 1993, když s malířem Edvinem Biukovićem prodali svůj comics americkému vydavatelství Dark Horse Comics. Macan píše comicsy i pro

Vertigo, Marvel Comics a Disney comics a byl nominován na prestižní cenu Eisner Award za comicsy *Grendel Tales: Devils and Deaths* a *Prayer to Sun*, které byly přeloženy a publikovány i ve Francii, Německu, Španělsku a v Japonsku. Fanům SF je znám i jako autor mnoha Star Wars comicsů.

Darko Macan je pro chorvatskou SF literaturu a scénu doslova renesanční muž – u příležitosti desátého výročí SFeraKonu vydal antologii krátkých povídek, která revitalizovala chorvatskou SF spisovatelskou scénu v devadesátých letech, sestavil antologii chorvatské vědecké fantastiky a jako první z chorvatských spisovatelů vydal autorskou sbírku krátkých povídek. Dvacet let kreslil comics Bemmet a účastnil se mnoha SF projektů ve

fandomu, literatuře a comicsu, napsal kolem 70 SF a fantasy povídek, 2 SF romány a 6 knih pro děti. Byl oceněn bezpočtem žánrových i mainstreamových literárních cen.

Na webových stránkách **Kontaktu** (www.zagreb-eurocon2012.com) si můžete přečíst jednu z jeho excelentních povídek „Across the Kalavalahalatine“ (2005).

Proč Kontakt?

Zvolili jsme jméno Kontakt, které symbolizuje spojení chorvatského a evropského fandomu, a budeme se snažit podle svých nejlepších možností a schopností prezentovat na Kontaktu veškerou evropskou neanglofonní SF literaturu a fandomy tak, jako jsme vám představili Darka Macana.

Jsou vítání všichni fanové a autoři!

Prosíme, **kontaktujte nás** nejlépe e-mailem na adresu kontaktinfo@gmail.com.

O čem je Kontakt?

Kontakt ale nebude jen o literatuře. Připravujeme program pro hráče – SFeraKon tradičně hostí největší herní událost roku v Chorvatsku a stejně tomu bude i v roce 2012. Na SFeraKonu 2011 byly představeny tři originální chorvatské RPG a nový LARP klub. Představíme vám cosplay, s nímž jsme začali před několika lety. Těšit se můžete na LARP, soutěže a kvízy, knižní trh, spisovatelský workshop, steampunk workshop a speciální programy připravené chorvatskými Star Trek, Star Wars, Star Gate a LARP společnostmi a kluby. Nedílnou součástí conu bude ESFS meeting, slavnostní předání cen, výstava a hra. A mnoho dalších programů, které je těžko stručně popsat, takže přijďte a uvidíte. (A pokud umíráte zvědavostí, podívejte se na jeden z našich spotů na YouTube: <http://youtu.be/wgdpBCSPGrk>).

Ach ano! Víte, že v chorvatském fandomu je mnoho krásných dívek? :-)

Těšíme se na setkání s vámi!

ČS FANDOM

Eurocon

Některé užitečné informace:

Registrace na www.zagreb-eurocon2012.com.

Vstupné: zaplacené do 1. 4. 2012

Full Membership – Eu 17 – 460 CZK

Deluxe Membership – Eu 28 – 730 CZK

Vstupné: při příjezdu (v hotovosti):

Full Membership – Eu 20

Deluxe Membership – Eu 30

2-days Membership – Eu 15

1-day Membership – Eu 11

Full membership zahrnuje: materiály, sbírku povídek v chorvatštině a vstup na všechny programy conu.

Deluxe Membership zahrnuje: materiály, sbírku povídek v angličtině, vstup na všechny programy conu, společnou návštěvu Záhřebu s anglicky mluvícím průvodcem a transfer z letiště do centra města.

Vstupné se standardně platí mezinárodním převodem na účet uvedený na stránkách conu.

Fanové z ČR a SR mohou zaplatit bankovním převodem na účet **670100-2204664799/6210** (do poznámky uveďte jméno, za koho je platba) nebo hotově do rukou agenta: **Peter Pavelko**, Praha, e-mail: rav@volny.cz, **ICQ3149978**. (Kontaktujte mne, prosím, a dohodněte si způsob platby.)

Ubytování: si zajišťují účastníci sami.

Na stránkách conu naleznete informace o možnostech ubytování. K dispozici je několik hotelů různých kategorií a odkaz na stránku s rezervačním systémem jiných hotelů.

Utekajme, už ide! ... Fantázia

Vydavateľstvo Fantázia pre fanúšikov fantastiky pripravilo špeciálny darček – svoju prvú výhradne elektronickú zbierku fantastických poviedok, v ktorých sa najmä uteká – pred niekým, pred niečím, ale aj pred sebou samým. Antológia s príznačným názvom „Utekajme, už ide!“ obsahuje sedem poviedok od slovenských autorov a zastúpenie má tak sci-fi, ako aj fantasy a horor.

E-zborník Utekajme, už ide! je prvým výberom z poviedok súťaže Cena Fantázie 2011, ktoré nemali to šťastie, že by sa cez porotu prebojovali do finále deviateho ročníka súťaže, ale sú natoľko dobré, že by bola škoda, keby neboli publikované. Titulným textom, ktorý e-knihe prepožičal aj obálku, je zombie-horor odohrávajúci sa v uliciach Bratislavy a v útrobach nového hokejového štadióna. E-kniha pokračuje naháňačkou v útrobach kozmickej lode so záhadne mŕtvou posádkou, lovom na čarodejnicu v magickom lese, kde však nie je celkom jasné, kto loví koho, či vlkoločím príbehom s kriminálnou zápletkou. Útek pred diktatúrou na dne morskej planéty je témou ďalšej poviedky, rovnako ako útek pred sebou samým, alebo pred

okolitým svetom. Antológiu zakončuje sci-fi poviedka o behaní na športoviskách a o tom, ako sa dá pokoriť hranica fyzických možností športovca.

Zostavovateľom a redaktorom antológie Utekajme, už ide! je editor zborníkov z Ceny Fantázie Ivan Pullman. Vydavateľstvo Fantázia takýmto spôsobom vydá ešte dva ďalšie e-zborníky s poviedkami z deviateho ročníka literárnej súťaže, celkový počet publikovaných textov tak presiahne tri desiatky. Autorom obálky k titulnej poviedke „Zombieslava“ je výtvarník Ivan Kasaj.

Elektronický zborník sa začne predávať 24. 12. 2011 o 10.00 hod. cez www.ibux.sk a www.martinus.sk, pričom knižkectvo Martinus ponúka okrem tradičnej EPUB verzie zároveň formáty PDF a MOBI. Zborník Utekajme, už ide! nebude predávaný v tlačenej verzii.

Ivan Al'akša / Fantázia

NON FICTION

Milan Petrák

Skrytá autorita

Iracionalita a dav v človeku

Proč si za vůdce volíme jedince s psychopatickými sklony? Proč k smrti nenávidíme skupiny lidí, kteří se od nás neliší ni-

čím kromě názorů na několik abstraktních a nepodstatných záležitostí? Kniha se snaží na tyto nejednoduché otázky týkající se iracionality a víry nalézt odpovědi. Text působí jako návod, jak se orientovat ve vlastním myšlení, rozpoznat svůj sklon k iracionalitě, i když se svým založením považujeme za osoby řízené rozumem.

Ukázky v příštím IK.

Dybbuk, 2011, 324 stran, váz., cena 337 Kč

